

Nlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

8. leto / številka 42

V Celovcu, dne 18. oktobra 1956

Cena 1 šilling

Južna Koroška - Južna Tirolska

V soboto, dne 13. oktobra je Dunaj na velikem zborovanju povedal jasno besedo v zadevi Južnega Tirola. „Pravico terjamo za Južni Tirol“, so dejali govorniki vseh strank.

Na Koroškem pa vpijejo: „Preveč pravic imajo, manjšina posiljuje večino!“

Dvoje načelno enakih vprašanj na poti v združeno Evropo in dvoje različnih gledanj istih ljudi. Postaje te poti so letnice:

1942-43 1945 1956

V teh letih so reševali koroško vprašanje in ga niso rešili. Sožitje dveh narodov ni in ne more biti zgolj zadeva državne meje in papirnatih določb. Sožitje dveh narodov je globok duhovni in duševni proces zorenja na obeh straneh.

Leta 1942 so reševali koroško vprašanje v duhu 14. aprila, v duhu izseljevanja in brezpravnosti. Leta 1943 v duhu obglavljanja slovenskih ljudi.

Iz spoznanja, da je bila ta pot nepravilna, da ni mogla rešiti tega vprašanja, ki je stoletno boleče vprašanje Koroške in danes tudi pereče vprašanje avstrijske zunanje in notranje politike, je bila 3. oktobra 1945 s soglasnim sklepom vseh političnih strank nakazana nova smer reševanja tega vprašanja. Da „strokovnjaki“ iz leta 1942-43 niso bili prisotni, je bilo povsem naravno. Duh tega novega koraka je izražen v dvojezični šoli, kakor je bila tedaj od vseh odkrito mišljena, ne tako, kakor se danes na velikem številu šol dejansko izvaja. Pravilnost te nove poti je potrdila avstrijska delegacija na mirovnih pogajanjih v Londonu in Parizu ter Moskvi. Tega novega duha je potrdil g. namestnik deželnega glavarja Hans Ferlitsch na slavnostni seji koroškega deželnega zbora 28. januarja 1947 ter drugi namestnik g. Herke na predvečer v radiu. Njegovo pravilnost je potrdila učiteljska konferenca dne 8. septembra 1950 pod predsedstvom deželnega glavarja g. Wedeniga. Velika anketa deželne vlade dne 6. 10. 1953 je skoraj soglasno izjavila, da je pot 3. oktobra 1945 pravilna.

Nesteti članki v „Volkszeitung“ in „Neue Zeit“ so poročali o delovanju posebnih delovnih krožkov učiteljev dvojezičnih šol in naglašali uspehe teh šol.

Vse te izjave strokovnjakov in pristojnih čimteljev so tako jasna izpoved, da danes ni več vprašanja o tem, ali naj dvojezična šola ostane ali ne, danes je vprašanje le, ali je avstrijska demokracija in avstrijska vlada močna dovolj, da bo reševala to za državo in deželo važno vprašanje v duhu 3. oktobra 1945 ali pa v duhu aprila 1942 in 1943.

Člen 7 ni bil vnešen v državno pogodbo, da bi dajal večini pravico, da uničuje celo to, kar manjšina že ima, člen sedem ima nalogo, da zaščiti manjšino pred samovoljo večine.

Besedilo državne pogodbe ni le odstavek § 2 člena sedem, ki govori o šolstvu. Ves člen 7 je bistveni in neločljivi sestavni del državne pogodbe in Slovenci odločno zahtevamo uresničitev vsega člena na vseh področjih.

Dobro se zavedamo, da se v deželi in deloma celo v državi zopet zavestno obnavlja duh, ki je rodil 14. april 1942 in 29. april 1943. Enako pa se tudi zavedamo, da ta pot ne bo rešila vprašanja, kot ga takrat ni. Tudi ako bi se komu zazdelo, da je to vprašanje rešljivo po nasilni poti, se moti. Zgodovinski primeri kažejo, da so take „rešitve“ le navidezne in začasne. Angleži so mislili, da bodo „rešili“ irsko vprašanje z nasiljem. Razvoj pa je bil močnejši, kakor politična volja večine. Razvoj je pokazal, da so se Irči zopet rešili, čeprav so se morali šele preko angleščine učiti svoje, že zatrite materinščine. Podoben primer so danes Lužiški Srbi. Tudi to vprašanje je nemško nasilje „reši-

Koroška delegacija na Dunaju

V zvezi s členom 7 državne pogodbe je predsednik ministrskega komiteja za izvedbo člena 7. zunanji minister g. dr. Figl sklical na Dunaju posvetovanje, ki se je vršilo v torek in sredo.

Na tem posvetovanju so koroško vlado zastopali g. deželni glavar Wedenig, za ÖVP glavarjev namestnik g. Hans Ferlitsch ter FPÖ deželni svetnik g. Rader.

Za učiteljske organizacije sta govorila inšpektor Maklin iz Velikovca ter direktor Gutenbrunner iz Žrelca.

Obe Cerkvi sta bili zastopani po kanclerju dr. Kirchnerju ter superintendentu Glawischnigu za protestante.

Starše sta na posvetovanju zastopala poslanec dr. Mayerhofer ter župan Hosp, oba iz Velikovca.

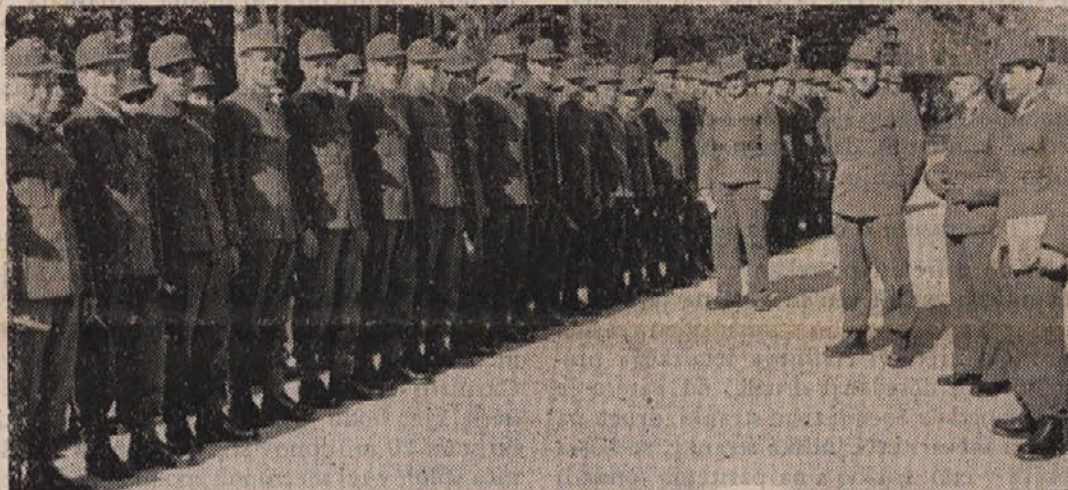
Za koroške Slovence sta se posvetovanja udeležila predsednik Narodnega sveta prof. dr. Joško Tischler ter predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter.

O poteku posvetovanja bomo poročali v prihodnji številki.

Nova avstrijska vojaščina

Dan 15. oktobra pomeni za marsikatero mladega človeka začetek novega življenja in bo ostal 18-letnim fantom v spominu, kajti zadnji ponedeljek je bil takorekoč rojstni dan nove avstrijske vojaščine in vsled tega so morali fanti letnika 1937 zve-

nih ur bodo vojaki lahko hodili tudi v civil-obleki. Kakor naznanja zvezno ministrstvo se je vpoklica k vojakom odzvalo 99 odst. vseh vpoklicanih. Na Štajerskem in na Koroškem je manjkalo samo 40 mož, ki so pa povečini zaradi bolezni zadržani.

ti slovo od doma in se bodo morali prilagoditi za 9 mesecev kasarniškem življenju – prvi vojaki nove avstrijske vojske. Iz vseh zveznih dežel je bilo vpoklicanih 12.854 mladih mož, od teh iz Koroške 1274.

Takoj po prihodu so mlade vojake v kasarnah oblekli v uniforme in jim stisnili v roko prvi sold 50.— šillingov (to je namreč takorekoč plača za 10 dni.) Vadili se bodo vsak dan po osem ur, nato pa imajo vsak dan do 22. ure zvečer prosto. Izven službe-

Kakor je razvidno iz raznih poročil, se je prva rekrutirunga za novo vojaščino odigrala v najlepšem redu in brez posebnih težav. Kakor povzemamo iz poročila vojnega ministrstva bo vpoklican drugi del letnika 1937 dne 1. ali 15. aprila 1957. Nabor tega letnika je svojčas usposobil 32.000 fantov za vojaško službo. Torej bi jih od teh za mesec april prihodnjega leta ostalo še približno 19.000. Vpoklic te skupine je seveda tudi precej odvisen od finančnih sredstev in od tehnične ureditve kasarn.

Nepričakovano pogajanje o Sueškem prekopu v Parizu

Položaj glede vprašanja sueškega prekopa se je v torek popoldne nenadoma obrnil. Britanski ministriški predsednik Eden se je podal, kmalu nato ko se je razgovarjal z zunanjim ministrom Selwyn Lloyd, ki se je vrnil iz New Yorka, čisto nepričakovano skupno z zunanjim ministrom Lloydom v Parizu. Tam se bo po vsej verjetnosti vršila v sredo zvečer posebna konferenca, na kateri bo zastopan tudi sovjetski zunanji minister šepilov, ki je prispel že v ponedeljek v Pariz. Šepilov je ob prihodu izjavil, da je zelo zadovoljen nad izidom razgovorov v New

Yorku in da ne bi smelo biti težav za dokončno rešitev sueškega spora.

Oficielno sporoča britansko zunanje ministrstvo, da je ministra Edena povabila francoska vlada, da razčisti položaj, ki je nastal glede sklepa Varnostnega sveta o sueškem vprašanju. Eden in Lloyd sta se podala takoj, ko sta prispela v Pariz, k francoskemu premirju Molletu in zunanjemu ministru Pineau. Pineau pa je imel še v sredo dopolne na sovjetskem poslanstvu z zunanjim ministrom šepilovom daljši razgovor.

lo“ na svoj način, danes pa se je narod, tep-tan in tlačen, zopet zbudil k lastnemu kulturnemu in tudi gospodarskemu življenju.

Leta 1956, dne 16. oktobra, torej 17 mesecev po podpisu državne pogodbe in s tem prevzetih političnih obveznosti do koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov, so se na Dunaju pričeli razgovori za reševanje tega vprašanja.

Kljub zastrupljenemu ozračju, ki vlada v deželi, gremo zastopniki koroških Slovencev z zaupanjem na Dunaj. Gremo na Dunaj v veri, da bodo tam treznejše presoiali politični položaj kakor na Koroškem, da se na Dunaju resneje zavedajo prevzetih obveznosti kakor v deželi sami. Koroški Slovenci smo že vsa leta zagovarjali duh 3. oktobra 1945 in terjali prosto pot temu novemu razdobju. Načelno je vprašanje dvojezične šole rešeno. Ni pa še urejena in izvršena vrsta drugih določb člena 7 državne pogodbe.

Južna Koroška in Južna Tirolska — danes perečih enakovrstnih manjšinskih vprašanj. Le, ko bo Avstrija v svojih mejah v polni mери izpolnila črko in tudi duha prevzetih obveznosti, bo mogla tudi zahtevati pravico za rojake na Južnem Tirolskem in jim dejansko pomagati. Če se Avstrija z dejanji zaveda svoje dolžnosti, da pomaga južnim Tirolcem, tedaj se mora tudi v polni mери zavedati, da se nahaja njena moralna in pravna legitimacija za vse tovrstne korake na Koroškem. Koroški Slovenci bomo s svoje strani storili vse, da bo naša država v mirno vestjo mogla stopiti na mednarodni forum in tam izpovedati: „Doma imamo red, zahtevamo vse pravice tudi za svoje rojake v Italiji.“

To je duh, ki naj preveva našo slovensko delegacijo, pa tudi merodajne vladne činitelje na Dunaju, ko pristopijo k reševanju tega važnega vprašanja. Krivica more rešitev samo odložiti, nikdar pa ne dokončno odločiti.

- K R A T K E V E S T I -

Umrla je 10-letna deklica Wally Gibun v Vercelli (Italija), ki je pred 8 leti obolela na skrivnostni bolezn, ki je povzročala stalno slabokrvnost. Skozi dolga leta so jo zdrževali pri življenju s stalnimi transfuzijami krvi. Trije dobrosrčni možje so se ponudili, da si pustijo vsak teden odvzeti določeno mero krvi za malo Wally. Zdravniki so upali, da bo ozdravela, če prekorači deseto leto starosti, toda njihovo pričakovanje se ni izpolnilo. Na njenem grobu so njeni trije krvodajalci jokali.

„Rebro“ iz Noetove barke je našel v Armeniji, trdi francoski tovarnar Navarra, ki se je vrnil iz raziskovalne ekspedicije na gori Ararat in prinesel s seboj nek zelo star kos lesa. Odsekal ga je iz obdelanega debla, ki ga je odkril v pol metra debeli ledeni skorji. Na lesnem oddelku kemičnega inštituta v Madridu so ugotovili, da je raziskani del „rebra“ star pet tisoč let. S tem pa seveda ni dokazano, da pripada prav Noetovi barki.

Zaradi avstrijskega premoženja v Jugoslaviji sta bila pri kanclerju Raabu sprejeta nacionalni svetnik Stürgk in dvorni svetnik Albersberger v imenu društva oškodovancev. Opozorila sta ministra na to, da je obenem z odredkom temu premoženju avstrijska vlada prevzela dolžnost, da nudi odškodnino prizadetim avstrijskim državljanom, ki so izgubili premoženje v Jugoslaviji. Oškodovanci zato pričakujejo, da izide poseben izvršni zakon. Zvezni kancler ing. Raab je obljubil, da bo zadevo predložil vladi v pretres (APA).

„Andrea Doria“ bi bil lahko rešil, je izjavil kapitan Calamai, poveljnik italijanskega potniškega parnika, ki se je potopil 19 milj od ameriške obale. Na sodni obravnavi o krivdi za trčenje s švedsko ladjo „Stockholm“, po katerem se je „Doria“ potopil, je kapitan opisal prve trenutke po nesreči. Dejal je, da je nekaj trenutkov pustil teči stroje naprej, toda jih je nato dal ustaviti, zato da da potnikom možnost za rešitev. Menil je, da bi sicer težko poškodovana ladja najbrž mogla doseči z lastnimi silami plitke obalne vode, kjer bi se vsedla na peščena tla in bi jo mogli pozneje dvigniti. Vendar je kapitan sklenil, da žrtvuje ladjo za rešitev potnikov. Sedaj leži v tako veliki globini, da je dvig tehnično neizvršljiv.

Vjačeslav Molotov, bivši zunanji minister Sovjetske zveze, je dobil novo službo. Potem ko je moral odstopiti tik pred letošnjim poletnim Titovim obiskom v Moskvi, ker je pod Stalinom igral vodilno vlogo pri prelomu med obema sedaj zopet prijateljskima državama. Potem nekaj časa ni bilo nič slišati o njemu. Sedaj pa poročajo, da je bil imenovan za vrhovnega nadzornika kulturnih zadev. „Destalinizacija“ je namreč zanesla precejšnjo zmedo v sovjetsko kulturo, ker so kulturni delavci besede o svobodi preveč dobesedno vzeli. Zato so sedaj imenovali starega železnega boljševika, da napravi red, kajti vsaj v Sovjetski zvezi je „destalinizacija“ v zadnjih zdihljajih.

Grški kralj se je vrnil v Atene po dvodnevem bivanju v Beogradu, kjer je imel razgovore z jugoslovanskim maršalom Titom.

Vojaško letalo s 59 ameriškiimi častniki in vojniki je izginilo na poletu med Veliko Britanijo in Azorskimi otoki. Ko letalo ni prispelo ob napovedanem času na Azore, se je takoj dvignila velika jata letal in številne patrolne ladje ter reševalci so odpluli, da preiščejo morje za morebitnimi ostanke letala in člani posadke. Dvodnevno iskanje je bilo zaman.

V neko tiskarno v Sidneyu (Avstralija) je vdrla skupina zločincev in odnesla s seboj vseh 10 tisoč izvodov neke nove, pravkar dotiskane knjige o pobijanju zločinstva, ki je bila namenjena za policijske šole.

Politični teden

Po svetu . . .

Stoji, stoji oj Beli grad . . .

a ne zbirajo se več vojne trume, kot nekoč v njegovi razgibani zgodovini, temveč politični predstavniki raznih držav, in spričo tega vrvenja je beograjska sedanost prav tako razgibana, kot je bila preteklost.

Komaj so odšli predstavniki **bolgarske** komunistične stranke, in se je po krožnem potovanju po Jugoslaviji poslovila delegacija **italijanske** komunistične stranke so se pripeljali v prestolnico ob sotočju Save in Donave vrhovni predstavniki **madžarske** vlade.

Jugoslovansko in madžarsko časopisje soglasno piše o potrebi tesnejšega sodelovanja med obema državama ter vskladitvi „socialističnih izkušenj“ v smislu nove smeri „socialističnega razvoja“, ki bi naj v vsaki državi šel svojo, krajevnim prilikam prilagojeno pot.

Splošno mnenje v zapadnih političnih krogih je, da bo Madžarska v bodočnosti tesneje sodelovala z Jugoslavijo tudi v mednarodni politiki, zaradi česar je posebno za sosedo obeh držav nastal nov položaj.

Zavesa nad krimskimi razgovori se dviga

Po dolgotrajnih „zasebnih“ razgovorih med Hruščevom in Titom na Krimu je svetovna politična javnost, ki jih je zasledovala z velikim zanimanjem, pa tudi z nemirom, nekaj časa tavalna v temi. Sedaj se je obzorje začelo jasiti in Jean Fontaine piše v pariškem „Le Monde“, da razlike med obema vladama glede interpretacije v juniju v Moskvi skupno proglašene načela o „pravici do samostojne poti k socializmu“ tudi v krimskih razgovorih niso bile popolnoma uglasjene. Bajé se je sovjetska vlada postavila na stališče, da se ta pravica nanaša samo na Jugoslavijo in ne na druge vzhodnoevropske „ljudske demokracije“. V resnici jim Moskva doslej te svobode tudi ni dala, temveč je samo svojim dosedanjim zvestim služabnikom zapovedala, da odstopijo, njihovim naslednikom pa naročila, da jih proglasijo kot „staliniste“ ter postavijo na hladno, — vse to najbrž za zvesto izpolnjevanje povelj. Pač hvaležnost tega sveta! S tem se Beograd ni zadovoljil in zato je prišlo do ponovnih „zasebnih razgovorov“ o morebitnih spremembah, kajti izgleda, da jugoslovanska vlada vztraja na svoji interpretaciji sklenjenih sporazumov, da veljajo tudi za satelite, posebno, ker je njena interpretacija bolj v skladu z besedilom. Sedanji dogodki na Madžarskem pa dokazujejo, da je kljub razlikam bil dosežen v nekaterih točkah.

Po sklepu avstrijske državne pogodbe in umiku sovjetskih čet iz Avstrije je postala strateška vrednost madžarskega ozemlja zelo majhna. Madžarska ravnina je neprimerena za zbiranje čet za kake napadalne namene, po drugi strani pa so že od nekdaj bili Karpati naravna obrambna meja Vzhodne Evrope, na katero se danes osredotočuje neposredni vojaški interes Sovjetske zveze. V mednarodni politiki pa sovjetska poteza prinaša velike koristi komunistični propagandi. More namreč reči: Poglejte, počasi se bo vse uredilo. — Seveda zelo, zelo počasi . . .

Še naprej žito in dolarji za Jugoslavijo

Izid Titovih razgovorov na Krimu je smatrala ameriška vlada za tako zadovoljiv za svoje interese, da je po krajšem oklevanju izjavila, da bo Jugoslaviji takoj dobavila zaprosenih 200.000 ton žita ter še nadalje pošiljala dolarsko pomoč. Stekle bodo tudi dobave nadomestnih delov za orožje in drugo vojaško opremo, ki jih je Jugoslavija že prejela v zadnjih letih. Le glade zaprosene dobave 200 modernih reakcijskih letal si še pomišljajo v Washingtonu. Nekateri namreč še vedno menijo, da ameriška reakcijska letala so le preveč za — progresivni režim.

Predhodni sporazum o Suez

Organizacija združenih narodov je dosegla nekaj, kar bi lahko imenovali vsaj polovični uspeh. V glavnem zaradi spravljenega ameriškega stališča sta bili Francija in Velika Britanija prisiljeni, da odstopita od svoje zahteve po formalni internacionalizaciji Sueškega prekopa. Sovjetski zunanji minister Šepilov je že vnaprej izjavil, da jo bo s svojim vetom v Varnostnem svetu onemogočil, kar je potem tudi storil. — Po večdnevnikih razgovorih diplomatov pa se je končno tajniku Združenih narodov le po-

srečilo, da je pripravil obe stranki k vsaj delnemu sporazumu. Francoski, britanski in egiptovski zunanji minister so se sporazumeli o naslednjih šestih točkah: Svoboden promet za vse ladje vseh držav, 2) priznanje egiptovske suverenosti (vrhovne oblasti), 3) uprava prekopa naj bo neodvisna od politike, 4) dogovorna določitev pristojbin med Egiptom in uporabljalcem prekopa, 5) uporaba primerne dela prejemkov za poglobitev in razširitev prekopa, 6) ureditev spornih vprašanj med Egiptom in staro Sueško družbo pred posebnim razsodiščem. Zopet enkrat se je stara metoda tajne diplomacije pokazala za uspešnejšo od bučnih javnih gest, ki smo jih zadnje čase videli pri obeh spornih strankah.

. . . in pri nas v Avstriji

Naraščanje cen in povišanje plač

je tudi v minulem tednu bilo glavno vprašanje, ki je kalilo sicer mirne vode naše notranje politike. Izgleda pa, da si tudi pri socialistih utira pot spoznanje, da je treba najprej urediti vprašanje cen, a potem šele le-tim prilagoditi plače, kajti izkušnja kaže, da vsakemu večjemu povišanju plač sledi še večji poskok cen. Vendar ima osrednje vodstvo delavskih organizacij težave z lastnimi podrejenimi združenji posameznih strok, ki po vrsti stavljajo nove zahteve po zvišanju plač in grozijo s stavkami. Tudi

državni nastavljenici zahtevajo

obljubljeno povišanje. Vlada se pa otepa teh zahtev in jih odlaga, kot smo že poročali. Nezadovoljstvo pa raste in v tej zvezi je slišati glasove, češ za vojaščino je denar, za nas uradnike ga pa ni. Tudi zdravniki po bolnicah so v meznem sporu in so od minulega ponedeljka začeli pasivni odpor. Zmanjšali so svojo službo na neobhodno potrebni minimum, da na ta način vlado prisilijo k popuščanju.

Sporazum o civilnem letalstvu

Kljub ostremu prerekanju med obema strankama zaradi cen in plač pa je bil minuli teden na tiem in v miru sklenjen sporazum o ureditvi civilnega letalskega prometa. Dve dosednji družbi, od katere je ena pripadala Socialistični stranki, druga pa je bila ustvaritev Ljudske stranke, se bosta spojili v eno družbo s na paritetno (enako) udeležbo obeh strank. Imenovala se bo pa „Oesterreichische Luftverkehrsgesellschaft“. Računajo, da bodo že prihodnje leto uvedli potniški promet na nekaterih stalnih progah. Podrobnosti o udeležbi inozemskega kapitala, brez katerega itak ne bo šlo, pa za sedaj še niso bile objavljene. O celi zadevi bo še razpravljal parlament, vendar z ozirom na doseženi sporazum med strankama

ni dvoma, da bo to ureditev tudi parlament odobril.

Spor v štajerskem deželnem zboru

je nastal, ko sta se nepričakovano sporazumeli Socialistična stranka in „stranka svobodnežev“, kjer se zbirajo po večini bivši nacisti. Ta novopečena rdeče-rjava deželna „koalicija“ je predlagala spremembo volilnega zakona tako, da bi se volitve vršile vnaprej le z uradnim volilnim listkom. Doslej so namreč smele pol. stranke deliti svoje volilne listke. Nadalje bi bilo odpravljeno črtanje neljubih kandidatov. Ljudska stranka se je temu predlogu uprla z utemeljitvijo, da bi uradni volilni listki povzročili veliko zmedo med tistimi, ki se ne bavijo s politiko, predvsem med priprostimi ljudmi po deželi, kjer ima vprav OeVP največ pristašev. Trdijo, da bi pa uradni volilni listki prišli prav socialistom, kajti danes je delavstvo po mestih in večjih naseljih politično bolj razgledano in ker je zbrano na eni točki (tovarna ali stanovanjski blok), je objasnjevanje ali pravilneje propaganda lažja. Kljub temu je predlog v deželnem zboru predrinil in to tudi s pomočjo komunistov.

Ljudska stranka je izvedla protitudarec s predlogom za razpust deželnega zbora

ter razpisom novih volitev. Računa namreč, da bodo prav tako dobro odrezali kot na pomladanskih državno-zborskih volitvah. Tam namreč vigredi ni bilo deželnozbornih volitev kot pri nas na Koroškem, ker se še mandat ni potekel in se je takrat Ljudska stranka uprla socialistični zahtevi po volitvah. Sedaj, ko so pa med tem državnozbornske volitve za OeVP tako ugodno izpadle, so ti pomisleki odpadli. Seveda je usoda predloga odvisna znova od zadržanja „svobodnežev“ in komunistov. Za zaenkrat krajevna nova, politično zelo pisana, „koalicija“ v nasprotju s sodelovanjem obeh glavnih strank v zvezni vladi na Dunaju meče čudno luč na politični razvoj, kajti ni dvoma, da bo ta pojav imel svoj vpliv v eni ali drugi obliki tudi v državnem merilu.

Oj ta vojaški boben . . .

Te dni bodo v avstrijske vojašnice prišli prvi rekruti, ki so že dobili vpoklice. Najprej jih čaka doba trdega vežbanja. Za garnizijska mesta bo poleg novih obrazov pomemben prihod rekrutov nov vir dohodkov. Garnizijsko mesto bo postal tudi naš Pliberk, kjer bodo zgradili novo vojašnico, ki bo stala 20 milijonov šil. Bo to prva vojašnica sploh v tej metropoli spodnje Podjune, o katerem obrambni minister Graf misli, da je posebne zaščite potrebno. Kar namreč pomni ljudje, Pliberk ni imel svoje vojaške posadke. Zadeva je tako nujna, da vojaški niti ne bodo čakali na dograditev vojašnice, ampak se bodo tam utaborili pod milim nebom v posebnem taborišču za vežbanje. Hvaležni Pliberčani so imenovali minista Grafa za svojega častnega občana.

To si velja zapomniti!

Minister v p. dr. h. c. Vincenc Schumy je k letošnjemu 10. oktobru zapisal:

„Naša domovina je po bridkih desetih letih sicer znova dosegla svobodo in neodvisnost, vendar obstajajo še danes nevarnostni momenti različne vrste. S tem ne mislim morda na napore slovenskih voditeljev za hitro izpolnitev določb državne pogodbe z dne 15. maja 1955, temveč prizadevanja nekaterih krogov v in izven dežele, ki očitno stremijo za tem, da na koncu koncev zaostrijo narodnostna nasprotja v deželi, da ustvarjajo nemir in zmedo, z namenom, da

v toku premikov razmerja sil v mednarodnem merilu končno pritrirajo koroško vprašanje v novo krizo. Slišimo sicer zatrjevanja od različnih strani, da pač nimajo takih namenov, toda Korošci so imeli v preteklosti slabe izkušnje.

Stremimo za mirom med obema narodoma v deželi, hočemo podpirati sporazum v smislu trajnega obstoja, hočemo pa ostati tudi trdni in odločni, da preprečimo nove nevarnosti, ki bi mogle uničiti našo najvišjo vrednoto: Edinstvo in svobodo Koroške.“

„Ne zmagovalcev in ne premagancev“

Ob 36. letnici koroškega plebiscita je na predvečer 10. oktobra deželni glavar g. Ferdinand Wedenig v svojem spominskem govoru preko celovškega radia dejal med drugim:

„Vprav v današnjih časih se moramo spomniti in zavesti pomena koroškega ljudskega plebiscita. Svojevrsnost demokratičnih odločitev je, da pri njih ni sovražnika, ki bi ga bilo treba premagati, temveč da vsakdo, z istimi pravicami in dolžnostmi, glasuje tako, kot mu priporoča njegova vest.

Smisel in ponos demokracije je v tem, da enakopravno tehtajo svoje glasove ter da ni ne zmagovalcev in ne premagancev.“

Nadaljeval je: „Avstrija in Koroška sta pa prevzeli tudi odgovornost za upravljanje te-

ga obmejnega ozemlja. Moremo pač trditi in resničnost nam to dokazuje, da spada južna Koroška zaradi svojega položaja med najmanj razvite predele avstrijske republike.“ V tej zvezi je navedel, kar je bilo storjenega po tej vojni, a vse to je še od daleč premalo. Obstojecih pomanjkljivosti ni moč odstraniti s privatnimi zbirkami, pa tudi občinska in deželna sredstva ne zadostujejo. Na pomoč mora priskočiti zvezna vlada, ki razpolaga s skupnimi doprinosi vseh davkov. Deželna vlada je predložila zvezni vladi podroben načrt, v katerem „so potrebe južne Koroške naznačene ter v skromni meri terja to, kar je potrebno. Mislimo, da bo na ta način najboljše izkazali prebivalcem spodnjega dela dežele zahvalo, ki jim jo dolgujemo“, je izjavil deželni glavar.

SLOVENC

doma in po svetu

Kaj slovenska mladina najraje bere

Kot pripravo na pred dnevi v Ljubljani odprto razstavo mladinske književnosti so izvedli anketo (povpraševanje) na vrsti ljudskih šol o tem, kaj bere današnja šolska mladina. Izbrali so v ta namen nekaj šol v Sloveniji in med učence razdelili 38 knjig. Ti učenci so morali potem te knjige prebrati in odgovoriti na tri vprašanja. Povrh tega so morali izpolniti posebno vprašalno polo z raznimi splošnimi vprašanji o najpri- ljubljenejših pisateljih, knjigah in branju.

Izid tega povpraševanja je bil naslednji: Pri šolarjih v starostni dobi od 9 do 11 let so med razdeljenimi knjigami dobili največ glasov „Lukey in njegov škorec“ (F. Bevk), „Tikin zajček“ (J. Ribičič) in „Bratovščina sinjega galeba“ (T. Seliškar). V drugi skupini, od 11. do 13. leta pa so bili izidi naslednji: Na prvem mestu „Robin Hood“, zgodba iz angleške zgodovine, sledijo Grimmove pravljice in Zormanova vojna zgodba „Iz obroča“. Naslednja skupina, med 13. in 15. letom, pa je pokazala svoj okus takole: Finžgar „Pod svobodnim soncem“, ki je in ostane še vedno najbolj priljubljeno čtivo doraščajoče mladine. Sledi zgodovinska povest angleškega pisatelja W. Scotta „Ivanhoe“ ter pustolovska zgodba B. Travna „Zaklad v Sierra Madre“. Zelo slabo so pa odrezali Milčinskega Butalci in nekaj drugih manj znanih knjig, ki jih je komisija izbrala za anketo in razdelila med učence. Ker se je pri tej izbiri šlo za knjige, ki bi naj domnevno najbolj odgovarjale okusu otrok, so rezultati pokazali, da je med okusom komisije in okusom otrok precejšnja razlika. Kot piše nek ljubljanski dnevnik, so se na splošno otroci odločili za ilustrirane (s slikami opremljene) knjige pred neilustriranimi. Precej več pa jih je glasovalo za krajše kot za daljše tekste. Otroci dajejo prednost resničnim zgodbam pred pravljicami, in da zanimanje za resnične zgodbe narašča s starostjo.

Značilna je tudi razvrstitev najbolj priljubljenih mladinskih pisateljev: Finžgar, Jurčič, Cankar, Bevk, katerim šele sledi prvi tujec, Francoz Jules Verne in anglež Walter Scott. Karl May ne uživa več tako široke priljubljenosti, a je še vedno obdržal sedmo mesto. Sledi mu pa — France Prešeren.

V oko pade tudi dejstvo, da so na prvih mestih v veliki večini dela starejših pisateljev. Izgleda, da bo to upoštevala tudi mladinska založba, ki je poleg knjig, ki obravnavajo dogodke iz zadnje vojne, sprejela na svoj program tudi najbolj uspela — a že razprodana — dela iz prejšnjih dob. Tako pripravljajo tudi ponatis Seliškarskega „Rudija“, zgodbe mladega izseljenca, ki gre za kruhom v Ameriko. V novi izdaji bodo izšli Bevkovi spomini iz otroške dobe, nadalje zbirka mladinskih dramatskih del Pavla Golie ter izbor najboljših mladinskih igrice od najstarejših pisateljev prav do sodobnikov.

FRANK LAUSCHE KANDIDIRA ZA SENATORJA

Dosedanji guverner države Ohio (USA), Frank Lausche, bo kandidiral za senatorja na bližnjih ameriških volitvah. Lausche je zaveden sin slovenskega rodu in uživa veliko priljubljenost med našimi rojaki v Clevelandu in okolici. Izkušeni politični opazovalci napovedujejo Lauschetu gotovo zmago, kajti doslej je bil že petkrat zaporedoma izvoljen za guvernerja v svoji državi, kar je nekaj edinstvenega v ameriški politični zgodovini.

TRŽAŠKI SLOVENC PRI ITALIJAN-SKEMU DRŽAVNEMU PREDSEDNIKU

Ob priliki obiska italijanskega državnega predsednika Giovannija Gronchija v Trstu, so slovenski župani tržaške okolice ter slovenski člani tržaškega mestnega in pokrajinskega sveta naslovili na državnega predsednika posebno pozdravno spomenico. Na velikem sprejemu v gradu Miramar, ki so se ga poleg predstavnikov tržaškega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja udeležili tudi slovenski zastopniki, se je predsednik Gronchi zadržal med drugim tudi v daljšem razgovoru s predsednikom Slovenske demokratske zveze odvetnikom dr. Agnelettom.

Pri Lužiških Srbih

(Nadaljevanje in konec)

Dokler ne bo dograjena posebna srbska radijska postaja v Hojaswerdi, je srbski radijski oddelček dobil začasno streho v prostori nemške radijske postaje v Görlitz-u. Ima tam svoj studio, lasten arhiv in potrebno osebje. Uredniško in tehnično osebje šteje skupno sedaj 13 ljudi. Uredniki tvorijo poseben odbor, ki samostojno deluje.

Vse navedene ustanove prejemajo denarna sredstva iz državnega proračuna. Tudi „Domovina“ uživa izdatno državno podporo za izvrševanje svojih nalog.

Ona tudi pripravlja vse načrte in predloge, ki se tičejo političnih, gospodarskih in kulturnih zadev Lužiških Srbov. Pristojne oblasti izdajajo ukrepe, ki zadevajo srbsko ozemlje in prebivalstvo le po prehodnem zaščitnem „Domovine“. Skrbi tudi za vzgojo naraščanja in predlaga nastavitve strokovno usposobljenih Srbov pri državnih in združenih ustanovah na srbskem ozemlju. Pospešuje razvoj kulturne dejavnosti ter podeljuje potrebni srbskim dijakom štipendije za višji študij, nadalje oskrbuje srbske šole brezplačno s knjigami v srbskem jeziku. Skrbi tudi za to, da so Srbi po svojih poslancih zastopani v državnem parlamentu v Berlinu ter deželnih skupščinah (Chosebuz in Dresden).

Dobri izgledi za srbski naraščaj

Dosedanji uspehi „Domovine“ na narodno-kulturnem in gospodarskem področju so bili doseženi v znatni meri tudi spricho razumevanja, ki ga oblasti kažejo za potrebe lužiških Srbov na teh področjih. Domovina ima vsaki dve leti svoj občni zbor, na katerem poda poročilo in obračun o svojem delu.

Na državno upravnem sektorju pa ima že omenjeni „Glavni oddelček za srbska vprašanja“ ministrstva za notranje zadeve naloge, da skrbi za to, da pri poslovanju državne uprave niso kršene pravice srbske manjšine. Ima pravico, da poseže vmes pri vseh personalnih vprašanjih (nastavitve osebja) v državnih službah, posebno pri upravnih oblasteh in šolstvu. Preko tega oddelka izvršuje tudi „Domovina“ svoje korake pri drugih oblasteh. Na predlog „Domovine“ izdelata oddelček proračuna za vzdrževanje vseh srbskih ustanov in jih vnese v skupni državni proračun.

Splošne politične in življenjske razmere so sicer na lužiškem ozemlju iste kot povsod drugod v državi, vendar so posebni ukrepi za ohranitev lužiško srbske manjšine ustvarili v nekaterih pogledih stanje, ki je ugodnejše kot drugje. Predvsem, mlada lužiška srbska generacija, ki se izobražuje v srednjih in višjih šolah, nima skrbi za bodočnost po končanem študiju, kajti pomanjkanje uradnikov, učiteljev in drugega osebja, ki bi znalo oba jezika, je sedaj še tako veliko, da „Domovina“ komaj čaka na mlade ljudi z akademsko izobrazbo, za katere ima že pripravljena mesta.

Lužiški Srbi so bili pretežno kmečki narod. Vsa industrija je bila v rokah nemških kapitalistov, ki so lužiškosrbske delavce go-

spodarsko izžemali, a narodnostno potujčevali. Sedaj delavci niso več izpostavljeni njihovu gospodarskemu in germanizacijskemu pritisku in tako tudi med njimi raste narodna zavednost. V bližini Hojaswerde gradijo nov velik industrijski kombinat, ki bo pomenil znaten napredek pri industrializaciji dosedaj pretežno poljedelskega ozemlja lužiških Srbov. Vendar, kot je v preteklosti lužiški kmet, najtrdnije kljuboval potujčevanju, je še danes nosilec narodnostnega življenja, ki se osredotočuje v „Domovini“. Tudi danes daje prav kmečki sloj najboljši naraščaj za nastajajočo izobraženstvo ter narodno zavedno delavstvo. Na obrobni predelih živeče kmečko prebivalstvo je bilo najbolj izpostavljeno ponemčevalnemu pritisku, tako da so jih imenovali nezavedne in jih nemški šovinistični „znastveniki“ (podobno kot drugod, na osnovi raznih „ugotovljenih“ razlik niso prištevali več k Srbom.) Sedaj so zopet „našli svojo dušo“ in v vedno večjem številu se vračajo v srbsko narodno skupnost.

Srbščina na sodiščih

Na sodiščih je srbsčina po zakonu enakopraven uradni jezik. Kjer so že sodniki, vešči srbskega jezika, pišejo tudi sodne zapisnike v srbsčini. Edina težava za popolno izvršitev te ureditve je v tem, da še ni dovolj sodnikov, ki bi obvladali pismeno srbsčino. Vendar je to le še vprašanje nekaj let, ker sedaj študira na visokih šolah (univerzah) okrog 120 Lužiških Srbov in med njimi je znatno število pravnikov.

Pri vsem tem pa je še treba poudariti, da niti nimajo enotnega jezika. Razlike so posledica že omenjene različne državne pripadnosti v preteklosti, ko je en del Lužiških Srbov pripadal Prusiji, drugi pa Saksonski. Razlike med obema jezikoma so majhne in se prebivalstvo obeh delov z lahkoto spora-

zumeva med seboj. Vendar te razlike upoštevajo pri šolskem pouku in posebno v učnih knjigah. V gornjem delu dežele učijo posebnosti dolnjelužiške srbsčine in obratno, na podlagi primerjalne metode. Tudi uradi uporabljajo jezik svojega kraja in „Domovina“ upošteva jezikovne posebnosti obeh delov dežele pri svojem delu. Tudi državne oblasti zaradi tega ne delajo nobenih težav in podpirajo enakomerno razvoj vseh kulturnih dejavnosti ob upoštevanju jezikovnih posebnosti.

Nacionalni prenapetosti iz preteklosti nimajo več možnosti, da bi rovarili še naprej na Lužici in kazni za netenje nacionalne mrznje so stroge.

Dvojezični napisi povsod

Srb, ki potuje v glavno mesto dežele, bo disil po cesti ali železnici, lahko bere povsod na srbskem ozemlju dvojezične napise. Vsi napisi krajevnih uradov ter osrednjih oblasti v Chosebuzu in Budišinu (obe mesti sta večji od Celovca), so dvojezični. Dvojezičen je tudi napis na „Pokrajinskem svetu“, ki bi približno odgovarjal deželni vladi. Tudi napis na kolodvoru v Budišinu je dvojezičen in prav tako vsi drugi napisi na železnicih, tudi pri okencih, kjer izdajajo vozne listke. Po mestu so vsi napisi dvojezični in v enaki velikosti. Vse to je postalo za Lužiške Srbe samo po sebi umevna stvar in ko so bili pred časom na Koroškem in so zaman iskali slovenske napise, so se čudili ureditvi te zadeve pri nas.

Moral sem jim o tem ostati dolžan odgovor. Vprav prepričanemu pristašu evropske demokracije, temelječe na spoštovanju človeške osebnosti ter njene svobode, iz katere izhaja pravica do narodnostne svobode in samobitnosti, je težko, ko primerja zgoraj opisanimi dejstvi razmere, ki v narodnostnem pogledu vladajo pri nas na Koroškem. In vse to, ki skoraj zveni kot bajka iz devete dežele, ni zapisano v nobeni državni pogodbi s točno določenimi, mednarodno in ustavno zajamčenimi manjšinskimi pravicami.

ČRNA TRGOVINA Z OTROKI

Ameriški senator Kefauver je predložil parlamentu zakon, s katerim bi naj preprečili „črno trgovino“ z dojenčki, ki se je zadnja leta razpasla v Ameriki. Cenijo, da gre letno „v promet“ približno 15 tisoč dojenčkov na celotnem teritoriju Združenih držav. Cene niso enotne in se ravna po plačilni sposobnosti adoptivnih staršev, po izvoru otroka in drugih okoliščinah. Tako lahko stane en dojenček približno od 7 do 17 tisoč šilingov.

Kupci so povečini zakonci ali vdove brez lastnih otrok. Uradniški ali trgovski par, ki si je s pridnim delom in varčnostjo zbral primerno premoženje, pa mu Bog ni naklonil blagoslova lastnih otrok, si potem zaželi dati ime in vzgojo kakemu najdenčku ali drugi zapuščeni siroti. Ameriške najdenišnice ne morajo zadostiti vsem prosilcem, kajti na enega razpoložljivega otroka pridejo vsaj tri prošnje. Tudi zakoniti postopek za posinovitev je sila strog in dolgotra-

jen. Sodišče podrobno raziše prošilčev preteklost in njegovo sedanje gospodarsko stanje ter šele nato da svoj pristanek, da sme najdenišnica zaupati otroka novim staršem.

Toda hrepenenje po otroškem smehu pogosto napoti nestrpne starše na nezakonita pota, da si oskrbijo zaželenega otroka. Mnogi se tudi hočejo izogniti strogi sodni preiskavi o preteklosti. Večkrat se namreč izkaže, da je sedaj sicer ugleden in pošten mož v svoji mladosti zahajal po krivih potih. V takih primerih sodišče odreče pristanek za dodelitev otroka. Drugi hočejo prikriti tudi svoje prave premoženjske razmere, kajti bojijo se, da bo za sodnim poizvedovalcem prišel kmalu v hišo tudi plačilni nalog finančnega urada za utajene davke, z mastno kaznijo navrh.

To so spoznali brezvestni ljudje in samo po sebi plemenito človeško željo po otrocih izkoristili za nečedno trgovino. Najenostavnejši način za preskrbovanje otrok je kraja-

Posebni tatovi oprezujejo po ulicah in parkih. Iz otroških vozičkov, ki so jih površne matere pustile za trenutek same, da v naglici nekaj nakupijo v trgovini, so že večkrat izginili otroci, ki jih policija potem ni mogla nikoli več izslediti. Vendar je rop otrok najnevarnejši, ker v primeru, da storilca zalotijo, ga čaka več let ječe. Prekupčevalci so si zato izmislili druge, manj nevarne načine. Po velikih mestih obstaja cela mreža agentov, običajno ničvrednih postopačev, ki se smukajo okrog revnih družin s številnimi otroci ter pregovarjajo starše, da prodajo lastne otroke. Posebno pažnjo pa posvečajo mladim nezakonskim materam.

Celo po ameriških časopisih najdete oglase, kot „Mladim nezakonskim materam nudimo vso oskrbo v prvovrstni bolnišnici“. Organizirane imajo pravcate klinike, ki so središča podtalne trgovine z otroci. Matere uživajo za čas poroda vso oskrbo v bolnici, in ko jih odpustijo, jim dajo še znatno vso to denarja s seboj. Pač pa ostane tam novorojeno dete, ki ga potem organizacija prepelje v kako drugo državo širne Amerike in proda za mastnim zaslužkom.

Edinburški festival

Edinburg, prestolnica Škotske, prireja vsako leto široko zasnovan festival, ki se lahko meri z najboljšimi tovrstnimi prireditvami na evropskem kontinentu. Za nekaj tednov zaživi starodavno mesto škotskih kraljev pestro življenje, ki mu dajejo z oznako številne umetniške skupine raznih narodov ter pisana množica mednarodnih turistov od vseh vetrov. Pozabljeni so tudi časi krvavih vojn in dinastičnih sporov z Angleži in tako so Škotje letos v velikem številu pozdravili kraljico Elizabeto, ki je v spremstvu svojega soproga Filipa, vojvode edinburškega, slovesno otvorila festival.

V Edinburgu je nastopalo šest orkestrov, pet velikih pevskih zborov, pet komornih zborov, ena operna skupina, pet dramskih skupin, dva baleta in vrsta solistov mednarodnega slovesa. Skozi tri tedne so nudili na odru izvrstne predstave občinstvu, ki se je nazadnje že občutilo nekako tako kot človek, ki mora vsak dan jesti praznično pogosto, pa si potem zopet zaželi črnega kruha.

Med tujimi skupinami bi omenili najprej dunajsko dvorno godbo (Hofmusikapelle), ki je s svojim izvajanjem Beethovne „Maske v C maggiore“ očarala poslušalce. Nadalje je nastopal nek nemški operni ansambl, več angleških in ameriških orkestrov, dramski ansambl iz Kanade, Italije, Škotske in Anglije; predvajali so filme iz Jugoslavije, Čehoslovaške, Kitajske in Sovjetske zveze.

Posebno pozornost je zbudil „Piccolo Teatro“ iz Milana (Italija) z Goldonijevo komedijo „Arlecchino“ (Burkež), a ljubitelje baleta je presenetil vrhunski nastop najboljšega angleškega ansambla „Sadler's Wells“ s primobalerino Margot Fonteyn.

Posebnost tega festivala so pa bili nastopi študentovskih igriških družin znamenitih britanskih univerz Oxford, Cambridge in drugih, ki so dodale prireditvi prijetno mladostno noto.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Razen navedenih ukrepov, ki so se seveda tikali vsega prebivalstva brez razlike narodnosti, je bila pa posebej za Slovence važna zlasti še ustanovitev večjega števila novih duhovnij. Kakor vemo, je bilo ob koncu srednjega veka teh v slovenskem delu dežele okoli 60. Za časa reformacije je zaradi nedostatka zveste duhovščine celo velik del teh začasno propadel ali pa ostal vsaj nezaseden in treba je bilo velikih naporov, zlasti jezuitov, da so v teku XVII. stol. vzgojili zopet nov in mnogo boljše pripravljen duhovniški rod ne le za stare duhovnije, temveč so se ustanovljale polagoma tudi nove, tako da je narastlo do konca vlad Marije Terezije število teh na slovenskem Koroškem na okoli sto.

Skupno je bilo za časa Marije Terezije ustanovljenih v tedanjem slovenskem delu Koroške 11 duhovnij, in sicer: Borlje, Čače, Lipalja ves, Loče, Lipa, Glinje, Golšovo, Slov. Plajberk, Medgorje, Slovenji St. Mihael in St. Danijel. Za ustanovitev novih duhovnij sta se vzajemno in smotrno trudili svetna ter cerkvena oblast in to celo že sporazumno z ljudstvom samim. Ko so ustanovljali na primer župnijo Loče, so sklicale oblasti za dne 24. V. 1752. posebno posvetovanje („kongres“) vseh neposredno prizadetih činiteljev ter so se ga udeležili vladni komisar dr. A. Rainer, škofijski komisar dekan M. Orig iz Stebna, župnik in kaplan iz Marije na Zilji (Loče so spadale namreč dotlej v to župnijo) in gospodarji iz vasi Malnice, Zgor. Borovlje, Spod. Borovlje, Tra-

ta, Ledince, Pečnica, Rute, Dol, Loče, Radnica in Podgorje. Razen teh je bil pa že navzoč tudi rožanski kaplan Iv. Latschacher, doma iz Gorij v župniji Kotmarava ves, ki je imel nalogo organizirati novo faro.

Ker Marija Terezija ni hotela ravnati s tako brezobzirnostjo kot pozneje njen sin, je bilo ustanavljanje novih duhovnij združeno večkrat z velikimi denarnimi težkocami. Glavno breme je ležalo na iznajdljivosti organizatorjev novih duhovnij, ki so morali preurejevati in povečevati dotedanje skromne podružnične cerkvice, graditi župnišča, urejevati pokopališča in iskati še sredstev za svoje lastno vzdrževanje. Tudi za to nam nudijo zanimiv primer ravno Loče. Prvi župnik Latschacher je bil očitno odločen in jako izobražen mož (študiral je v Salzburgu), ki se je — kakor toliki tedanji izobraženci — bavil tudi z alkimijo (njegovi prirodoslovni spisi so še danes v koroškem deželni arhivu).

Po podatkih sedanjega ločanskega župnika dr. J. Ogrisa je Latschacher izdeloval tudi kovinske barve, jih prodajal v Italijo in s tem toliko zaslužil, da je mogel kriti velike stroške za prezidavanje svoje cerkve. Ker si pa ljudstvo ni moglo razlagati, od kod jemlje denar, je spletlo okoli njegove osebe še danes živo legendo, da je dobival prano zlato iz nekega studenta na Jepi in iz nje ga v župnijski kleti koval cekine. Ta vir naj bi mu bil odkril posestnik Ižnik, ki je baje izvedel zanj od nekega Italijana iz Vidma. Po eni inačici se je potem Latschacher pri svojem delu zadušil, po drugi so ga pa zasabile oblasti in hotele živega zazidati v steno, na kateri je še danes njegova nagrobna plošča. Toda pred tako smrtjo si je bil izprosil še kratek odlog in se po eni inačici potem sam zastrupil, a po drugi naj bi ga bil med

mašo zadel mrtvoud. Seveda so pa te zgodbe le plod lahkovorne ljudske domišljije, verjetno je pa, da si je pri svojih kemičnih poskusih res nakopal zastrupljenje, ker je umrl po daljšem bolehanju l. 1772., star šele 55 let.

Zaradi protestantov je Marija Terezija vneto pospeševala tudi potujoče misijonarstvo in po odročnih krajih še ustanavljanje posebnih misijonskih postaj. Vse to je imelo seveda blagodejen vpliv na koroške Slovence, ker se ni le vidno izboljšala njih verska izobrazba, temveč je postal duhovnik vse važnejši občekulturni činitelj za ves svoj okoliš, kar je prihajalo do izraza zlasti pri ustanavljanju šolstva.

Nastopila je pa medtem tudi velika sprememba v samem sestavu duhovščine za slovenski del Koroške. Do čim so bile do konca srednjega veka skoro vse boljše duhovniške službe v rokah neslovencev, so pa že jezuiti v XVII. stol. vzgojili tudi lepo število slovenskih duhovnikov, tako da je prišla vsaj večina duhovniških služb na slovenskem ozemlju v roke duhovnikov, ki so lahko občevali s svojimi verniki v njih jeziku. To stanje se je potem za časa Marije Terezije še vidno izboljšalo. V smislu papeške bule iz l. 1588. je sicer krški škof Spaur še tisto leto ustanovil v Strassburgu svoje duhovniško semenišče, ki ga je potem za Marije Terezije še jako izboljšal škof Thurn, toda po vsej priliki so se vzgajali tu le nemški duhovniki. Šele l. 1759. je bilo končno po prizadevanjih salzburskega nadškofa Schrattenbacha ustanovljeno podobno semenišče še v Celovcu za salzbursko področje, ki je dobilo kmalu tudi precej ustanov. (Svoje semenišče je poskušal ustanoviti tudi lavantinski škof, a se zaradi pomanjkanja sredstev ni moglo vzdržati.)

Resnica o Galiciji

V Galiciji so v zadnjem času popravili cerkveni stolp. Več listov je v zadnjem času prineslo popolnoma neresnične trditve in poročila v tej zvezi. Resnica je pa naslednja:

Ko je kleparski mojster končaval svoje delo, mu je domači župnik izročil posodo z listino, na kateri so bili opisani dogodki zadnjih let. Poročila so posneta iz uradne župnijske spominske knjige. Delavci so dali posodo z listino v kroglo stolpa in delo dovršili. V odsotnosti župnika, so nekateri samolastno, brez slehernega cerkvenega dovoljenja, poklicali delavce in dali jabolko stolpa odpreti. Vzeli so iz posode listino in razglasili, da je bila spisana v slovenščini. Resnici na ljubo izjavljamo, da je bila lista — izpis iz spominske kronike — pisana v nemškem jeziku. Popolnoma neresnična so poročila raznih listov, da je bila lista spisana v slovenskem jeziku. V listini je bila omenjena tudi prejšnja lista, ki je bila v stolpu. Brez g. župnika so napisali novo listino in jo dali v stolp brez privoljenja g. župnika v njegovi odsotnosti.

V tej listini so tudi zgodovinske neresnice. Zato listine župnik ni podpisal. Po cerkvenem pravu je nedovoljeno, da kdo samovoljno vlomi v cerkveni stolp brez dovoljenja pristojnega cerkvenega predstojništva.

Poročila listov so potemtakem neresnična. Obširneje bomo o zadevi še poročali.

ŠT. VID V PODJUNI

Dne 16. septembra je bila pri fari poroka Blaža Mičej, Mežnarjevega v Št. Vidu in Micke Tonic, Baštinove na Rebrci.

Dne 30. septembra pa se je poročil v Kamenu Korej Pirovc, pd. Logarjev v Mlinčah z Ančko Kuchling, pd. Kuhlejevo iz Zablat. V nedeljo, dne 21. oktobra pa bo v Št. Primožu poroka in pri Voglu vesela svatba Nanteja Jäger, pd. Brienčevega v Nagelčah in Pavlice Jernej, pd. Blaževe na Horcah. Vsem novoporočencem naše tople čestitke.

Na rožnovensko nedeljo se je vršilo v farni dvorani predavanje dr. Inzka o katoliški prosveti. Želeli bi, da bi tudi pri takšnih predavanjih bila dvorana polna, kakor je običajno pri kino-predstavah.

Sredi preteklega meseca se je hudo ponesrečil Matevž Bajcar v Rikarji vasi. Pri tej nesreči mu je odtrgalo desno roko. Zdravi se v celovski bolnici za nezgode. Želimo mu skorajšnjega okrevanja in da bi se kmalu vrnil med nas.

O smrti Janeza Starca, Lekševega očeta na Proboju, je naš list že poročal. Isti teden smo imeli še dva pogreba. Dne 30. 9. se je zgodila v Št. Vidu velika prometna nesreča, katere žrtev je postal 57-letni Jožef Prosen, hišni posestnik v Št. Vidu. Opoldne istega dne ga je peljal Franc Poluk z motornim kolesom v kino v Št. Primož, a sta se na ovinku med Topejem in Klavejem tako nesrečno prevrnili, da je utrpel Prosen prelom lobanje in je na mestu izdihnil. Pokopali smo ga v torek, dne 2. oktobra. Dva dni navrh pa smo pokopali staro Oslovo mater na Veselah: Marjeto Racar, ki je umrla v visoki starosti. Rajnim želimo večni mir, žalujočim sorodnikom izražamo še tudi tem potom naše iskreno sožalje.

ŠKOCIJAN V PODJUNI

Sredi meseca septembra je bil v Šmarkežu pogreb Škurnikovega očeta Marka Besserja, bivšega župana in častnega občana.

Dne 6. oktobra pa je umrla v svoji hišici na Žamanjah po dolgotrajni bolezni Helena Štefan, Štefanova na Lancovi. Rajni večni mir!

Isti dan je bila v Žitari vasi poroka Ližančevega Ferdija na Proboju in Starmuževe Rozije na Žamanjah. Novoporočenemu paru želimo vse dobro na njegovi novi življenjski poti.

LOGA VES OB VRBSKEM JEZERU

Ob lepi udeležbi ljudstva smo položili k zadnjemu počitku prerano umrlo skrbno in delavno ženo Anno Traber, pd. Spodnjo Vaznico v Logi vasi. Rajna je morala dne 14. 4. 1942, kakor mnogo drugih, tudi zapustiti svoj prijazni dom in romati v neznanj tuji svet, kjer so ostali cela 3 leta, 3 mesece in 3 dni. Rajna je bila v taborišču Hesselberg — Mittelfranken in v Hagenbüchach, kjer si je nakopala tudi kal njene teže bolezni.

Domači g. župnik je lepo orisal v nagrobnem govoru njeno trpljenje in rajno stavil mnogim za vzgled. Ravnotako se je poslovil od nekdanje sotrpinke z lepimi besedami podpredsednik zveze izseljencev, g. Lovro Kramer.

Izrekamo tukaj žalujočemu možu Dionizu Traberu naše najgloblje sožalje, rajna

Pri nas na Koroškem

pa naj v domači zemlji mirno v Bogu počiva.

Nesreča ne počiva. Dne 30. septembra se je pri vožnji z motornim kolesom smrtno ponesrečil komaj 27-letni mizarski mojster Filip Dergaschnik v Logi vasi. Mirnega in delavnega sovaščana bomo vsi pogrešali.

Druga nesreča se je pa pripetila dne 3. 10. šoferju tovornega avtomobila Černic-Rainer komaj 35-letnemu Francu Klimbacherju v Vrbi pri polnjenju avto-gume, katero je raztrgalo in ga pri tem na glavi težko poškodovalo, vsled česar je še isti dan v bolnici v Celovcu umrl. Pokopan je bil v soboto 6. oktobra ob lepi udeležbi ljudstva na Vrbskem pokopališču.

Izrekamo vsem ostalim naše sožalje!

VERNBERG — SKOČIDOL

Življenjsko zvezo tekom leta so sklenili tu sledeči pari: dr. Valentin Mostečnik, asistent na filoz. fakulteti v Gradcu, sin našega organista, z gđc. Hildegardo Schlickewey iz Porenja, — vdovec Jožef Hochenberger, železničar, z vdovo Katarino Wucherer, — Rasm Miroslov, železničar, z Erno Weihs, — Gröblacher Bogomir, delavec, z Hildegardo Hoinig, — Blüm Otmar, mehanik, z Marijo Scheriau, in Osvald Falle, delavec, z Marijo Sternad. Dana beseda bodi jim sveta, in pristan okrogli, pozlačeni jim naj ne zarjavi! Na mnoga srečna leta! —

Življenje hoče živeti, smrt pa sili umreti. Letos ima nemalo žetev. — **Umrli** so: Marija Trapp, 72 let, — Eva Hochenberger, 76 let, Goriče, — Ana Kleber, Dravče, 85 let, — Marija Kuchler, Dole, 75 let, — Franc Krašovec, Vernberg, 80 let, Anton Schittelkopf-Treseglav, Udmat, 75 let, — Janez Piuk, Vernberg, cestna nesreča, 58 let, — Marija Rumpold, Beljak-Skočidol, 82 let, Katarina Koren, Trg-Vernberg, 84 let, — Gertrud Plöchl misijonska postulantka, na travniku zadeta od strele, Zgornja Avstrija — Vernberg, 17 let, — Ciril Kozumplik, upokojenec, pogostni obhajane, Skočidol, 70 let, — Janez Anderwald, zidar, Cetinje, 80 let, — Ludovik Jannach, Vernberg, cestna nezgoda, 30 let, sin Ludovika Jannach, čevljar-skega mojstra, dolgoletnega cerkvenega pevca. — Izvzemši nagle smrti (3) umrlih so bili vsi prevideni. — Večni mir, Gospod, jim daj, in večna luč jim sveti naj! —

Tam, kjer teče Libučica ...

Pa pogledimo še v trojne Libučice, kaj bo novega tam ob desnem in levem bregu žuborečega potoka Libučice, katerega zvesto spremlja bela cesta prav skozi tri vasi. Lepa in prijetna je bila hoja po tej cesti pred leti, čeprav cesta ni bila tako zglajena kot sedaj, ko jo mojstrsko, z največjo marljivostjo oskrbuje libuški Pepej. Oh, ta pot, ob spevih vodice, zelenih travnikov in žitnih parcel, ki so kot z božjim dobrotami pognjena miza. Bog jih žegnaj!

Po tej libuški cesti si mirno hodil in sanjal o lepoti zemlje pod Peco; gradil si praktične načrte za bodočnost, največkrat pa le gradove v oblake. Zatopljen v svoje sanje nisi bil nikomur napoti in nihče ti nevaren ni bil, ne sočlovek, ne voliček, ne konjiček, niti bicikelj, saj ga je vodil pameten vozač. Danes pa bi bilo dobro se za življenje zavarovati, predno stopiš na domačo cesto. Moderna vozila drviijo z blazno moderno naglico, da je naša cesta kar za polovico preozka in najboljše bi storili, da se gospodom motornim vozačem izognemo kar na njivo ali v vodo, kar se je itak že večkrat zgodilo. Tudi konjiči in voliči ne bodo imeli več prostora na cesti. Dokaj nesreč se je že pripetilo na naših ovinkih zaradi motoriziranih brezvestnežev — pamet je pač prepočasna v primeri z brzino motorja in ošabnost je hujska od pameti.

Našo poljsko pot, ki vodi skozi libuška polja v mesto, sedaj popravljajo. Očka Tomej in Stanko jo bosta prav čedno naredila. Pešci pravijo: „Hvala Bogu, da ni več lukenj za mlakuže.“ Biciklisti pa pravijo: „Preklicani škod'r“. No, komu pa moreš prav ustreči?

Imamo pa še nekaj novic, ki so pa že nekaj tednov stare. Prva je vredna, da jo tu povemo, druga pa je zelo žalostna zaradi škode. Novica se tiče dveh lepih kravic, ki

RADIŠE

Na Radiše so se zopet vrnili prenovljeni zvonovi. Dne 13. X. so jih od celovskega kolodvora peljali slovesno skozi mesto Celovec in nato na sončne Radiše, kjer so jih farani slovesno sprejeli. Blagoslovitev štirih novih bronastih klicarjev bo v nedeljo, dne 21. oktobra. Istočasno bo tudi blagoslovitev nove strehe na stolpu.

Božja služba se bo začela ob 9. uri.

K tej slovesnosti vabimo vse prijatelje in dobrotnike iz vseh naših far, ki so nam pomagali z darovi nositi vse obnovitvene stroške. Zato jim kličemo še enkrat „Bog plačaj“ in na svidenje na sončnih Radišah.

Na Radišah so zapeli novi zvonovi

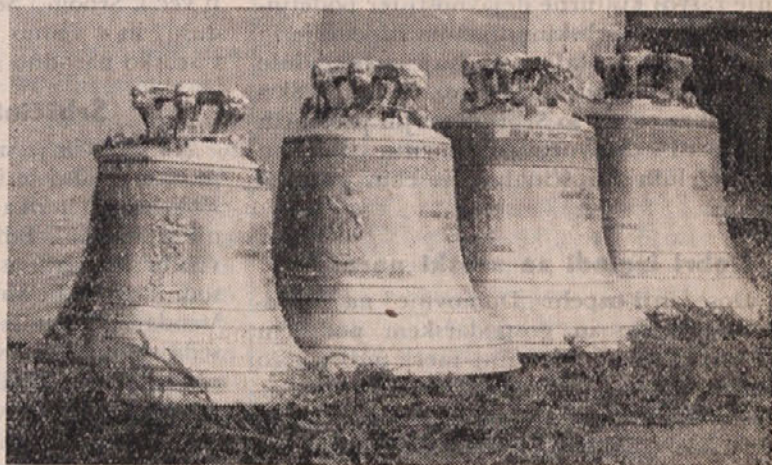
Kaj pestra radiških zvonov je zgodovina — nekdanje, stare so pobrali v vojni sili, da v smrtonosne bi topove jih prelili, doma pa vladala je žalostna tišina.

Kako po vojni bili smo veseli: Faranov žrtve, njih globoka vera navdušila so srca tisočera, ko novi so zvonovi nam zapeli.

Previdnost božja, težko razumljiva je pa za nove preizkušnje nas izbrala in v neki noči, ko je vas že spala, prišla nesreča je, ki nikdar ne počiva.

Iz stolpa švigili srditi so plameni, užgali se nosilni so tramovi, popadali kot v boju so zvonovi na dno, razpočeni, na pol stopljeni.

A dvignili smo znova vse ter žrtvovali... klic na pomoč hitel je v daljne kraje,

Naj blagoslov, ki nad zvone se zdaj razlije, dovede po viharjih nas k srečnejšim dnevom! A njim, ki delali so, darovali, onim vsem se zahvaljujem tu v imenu vse župnije!

Narodni običaji ob mlačvi

Pred kratkim smo brali v našem listu narodne običaje ob žetvi. Danes pa se hočemo posvetiti drugemu poglavju, ki vzbuja po vaseh veliko pozornost, in to so narodni običaji ob mlačvi.

Zavrtela so se že mlinska kolesa in že drobijo kamni letošnjo pšenico. Napolnili so žitnice in gospodarji so spet dobre volje postali. Že takrat, ko žito zori, se kmetu obraz razjasni. Toda temu veselju je vedno primešana tiha bojazen, da le ne bi bilo toče ali slabega vremena pred žetvijo.

Pri teh običajih se bomo omejili bolj na one izven naše dežele, ker naše itak že poznamo. Povečini pa je tako, da se pri nas — zlasti mladina — takšnega dela le boji, ker se preveč praši. Skoraj povsod v Sloveniji pa je mlačev nekakšen praznik v hiši — vsaj pred vojno je bilo temu tako. Vsa pozornost je tedaj obrnjena k mlatičem in malo drugega dela opravljajo tiste dni. Seveda je mlačev v različnih krajih različna. Na velikih kmetijah imajo gospodarji svoje mlatilnice. Na obširnejših poljih imajo vasi ali pa občine stroje. Poleg teh je še veliko gorskih kmetij, kamor še ni prišel stroj in verjetno še dolgo ne bo. Tam mlatijo s cepmi.

Največ ljudskih navad in običajev se je ohranilo v tistih oddaljenih, skritih domovih, kjer pojejo še vedno cepci svojo pesem na podih. Tudi tam, kjer mlatijo s stroji, je mnogo veselja. Navadno mlati vsa vas naenkrat, hiša za hišo. Seveda je brnenje strojev preganlo nekdanjo vaško poezijo v času mlačve. Vendar pa imajo, kjer še mlatijo kot nekdanj, še vedno stare navade.

Glede narodnih običajev ob mlačvi, pa tudi glede ostalih starih ljudskih navad je izmed slovenskih pokrajin najbolj zanimiva Dolenjska, Bela Krajina, Štajerska in Prekmurje. Drugod so te navade že večinoma izumrle.

Na Primorskem bomo tam, kjer so polja, redko našli še mlatiče s cepmi. Skoro povsod mlatijo s stroji. Primorski človek je precej drugačen kot ostali Slovenci. Dolenjec se kar težko odloči, da bi dal stroju prostor, češ „moj oče je mlatil s cepmi, mojega očeta oče tudi in jaz bom prav tako. To je bolje. Saj tam pri tisti mlatilnici se mnogo žita raztrese“.

To je tista ljudska modrost, ki se ji ne da ugovarjati. Ni ji za novotarje, čeprav so koristne. In čim bolj so oddaljene vasi od mest in prometnih križišč, tem bolj živijo nekdanje stare življenje. V zadnjem času se je seveda že marsikaj spremenilo v tem oziru. (Dalje prih.)

Pomen pomlajevanja sadnega drevja

Sadno drevje štejemo med najstarejše kulturne rastline. Iz vzhodnih dežel so ga prinesli v Evropo stari Rimljani. Sadje vsebuje visok odstotek ogljikovih hidratov, ki so važni za rast človeškega telesa. Nadalje so v sadju nahajajoče se rudninske snovi koristne za rast mišičevja in kosti. Sadje je zelo zdravo hranilo in ga zato zdravniki priporočajo zdravim in — z nekaterimi izjemami — tudi bolnikom. Najbolje je uživati surovo sadje, ker ima največ vitaminov, ki pri lupljenju in kuhi gredo večini v izgubo.

Sadno drevje potrebuje primerno nego, da dobro rodi. To pot bomo govorili o pomlajevanju. Pogosto naletimo na ljudi, ki se čudijo, zakaj drevje hira. Vzrokov je več, a glavni med njimi je tale: nepravilno razmerje med krono in koreninami. Drevo sprejema svojo hrano iz zraka in iz zemlje. Listi na drevesu srkajo hranilne snovi iz zraka ter prestrezajo sončno svetlobo. Pod lubjem, ali v „kambiju“, jih pošiljajo navzdol v korenine. Kambij je zelena plast, ki jo opazimo ako odstranimo vrhnjo skorjo. — Po drugi strani pa korenine srkajo hranilne snovi iz zemlje in te počasi pod lubjem potujejo navzgor in se zmešajo z zračnimi. Tako nastanejo drevesni sokovi, ki povzročajo rast. Te sokove lahko vidimo, ako postrgamo lubje in napravimo zarezo v kambiju. Posebno obilni so v mesecu maju, ko drevo najbolj raste.

Pri številnih plodovih se pa drevo hudo izčrpa, zato je treba zemljo pognojiti ter dovesti koreninam potrebnih hranilnih snovi. Nadalje ga je treba pomladiti. To storimo tako, da prirežemo in s tem skrajšamo veje. Za nekaj časa s tem sicer ustavimo obtok in povzročimo zastoj. Vendar drevo kmalu požen nove mladike, ki posredujejo kroženje in znova vpostavimo kroženje hranilnih snovi. S tem se je drevo pomladilo.

Drevo torej pomladimo s tem, da mu prikrasimo veje in tudi vrh, tako da ustvari-

mo obliko lepe krone. Večjemu drevesu požagamo veje, ki presegajo debelino 5 do 8 cm, vmesne manjše vejice pa pustimo rasti, da bo moglo drevo naprej dihati in prejemati zračno hrano. Vrh in veje odžagamo vedno pri kaki vejici ali poganjku, kajti ta vleče sok in rano hitro zaceli. Izčrpanega in obrezanega drevesa pa ne smemo precepiti na vejah, dokler ne začne gnati novih mladik in proizvajati zadosti količine hranilnih sokov.

S pomlajevanjem oz. prirezovanjem lahko začnemo že v avgustu. Najprimernejši čas za to je pa zima, ko je listje odpadlo in je drevesna krona najbolj vidna. Prirezujemo

VPISOVANJE V KMETIJSKO-GOSPODARSKO ŠOLO V TINJAH BO KMALU ZAKLJUČENO. STARSI IN FANTJE, pohitite! PIŠITE NA: KMETIJSKA ŠOLA — BÄUERLICHER BILDUNGS-HOF TAINACH.

lahko tudi v zgodnji pomladi, dokler drevo še počiva. Paziti pa moramo, da ne odstranimo naenkrat cele krone, ampak v „opatah“, to je v teku 4 do 5 let. Najprej prirežemo vrh, nato pa vsako leto en del krone. Istočasno s pomlajevanjem gre tudi obdelovanje in gnojenje zemlje. Za gnojenje je najprimernejša jesen.

Breskova drevesa moramo pomlajevati vsakih 4 do 5 let, ako hočemo, da bodo dobro rodile. Pomladiti je treba tudi drevje, ki se ga je lotil ameriški kapar. Z odstranitvijo prizadetih vej uničimo kaparja, obenem si pa olajšamo škropljenje. Sadjarji, v vaših rokah je pridelek vaših sadovnjakov. Absolvent kmetijske šole v Tinja-

70 let Kmetijske šole na Grmu

Dne 8. marca 1886 je graščak Anton Smole prodal svoj grad Grm pri Novem mestu kranski deželni vladi, ki je prostore na novo uredila in opremila. Dotedanjo vinarsko-sadarsko šolo na Slapu pri Vipavi je premestila v preurejeni grad Grm. Pouk se je začel v jeseni istega leta. Že pred prvo svetovno vojno je ta šola postala žarišče kmetijskega napredka na Kranjskem. Od vsega početka je bil njen učni jezik slovenski, kar je pomenilo spricho vladajočih napetih narodnostnih razmer v nekdanji Avstro-Ogrski gotovo veliko korist v narodnem pogledu.

Toda ne le vzgoja naraščajo na šoli, ampak tudi vloga vzornega posestva, ki je bilo priključeno k šoli, je pomembna za razvoj kmetijstva na Kranjskem in Slovenskem sploh. Ko je trta us uničila vinograde na Dolenjskem, je trsnica grmske šole poskrbela vinogradnikom nove, boljše in odpornejše sadike. In marsikateri lepi sadovnjak na Dolenjskem je zasajen z drevesjem, ki je bilo vzgojeno v grmski drevesnici. Tudi grmska pasemska živina je pripomogla k izboljšanju živinoreje.

Iz te šole so izšli gospodarji, ki so bili nosilci kmetijskega napredka po vsej deželi. Ko je leta 1936 šola praznovala 50-letni ju-

bilej, je statistika izkazala skupno 978 učencev, do letos pa se je to število dvignilo na 1500. To so bili v vseh dobah gospodarji, ki niso znali samo delati z roko, ampak so gospodarili z razumom. Niso znali samo jemati v roko vsakovrstnega orodja, ampak tudi svinčnik za računanje, kar je za smotrnega gospodarja prav tako potrebno kot delo na polju in v hlevu. Pred nekaj leti so prostore šole, ki so znatno trpeli v minuli vojni, od vrha do tal modernizirali.

ZNIZANJE OBRETNOSTI MERE V NEMČIJI

Z veljavo od 5. septembra je bila v Zapadni Nemčiji znižana obrestna (diskontna) mera od 5,5 na 5%. Sedaj pa je že slišati glasove iz bančnih krogov, da namerava vlada izvesti novo znižanje. Namen te politike nemškega gospodarskega ministra Erharda je poživiti gradbeno dejavnost ter zanimanje za industrijske delnice, da na ta način usmeri denar v industrijo za nove investicije. V resnici so po teh vesteh tečajni delnic vodilnih nemških podjetij skokoma narasli, ker delnice nudijo večje dividende, kot vloge v bankah in hranilnicah po nizki obrestni meri.

NAŠ IZVOZ V ŠVICO MOČNO NARASTEL

Po poročilu avstrijskega trgovskega predstavnika v Švici se blagovni promet med obema nevtralnima sosedoma ugodno razvija. Naš izvoz v Švico se je v prvih 8 mesecih tega leta povečal za 65% v primeri z isto dobo lanskega leta ter dosegel vrednost 663 milijonov šil. Izvažamo predvsem rezan les, petrolej, jeklo in stroje. Švicarji so uvozili iz Avstrije blaga v vrednosti 690 mil. šil. S tem se je zadnja leta že kar stalna pasivnost avstrijske trgovske izmenjave s Švico zmanjšala na 27 mil. šil.

Našim gospodinjam

Kdaj otrok joka

Jok pri dojenčku vedno nekaj pomeni, saj otrok z njim hoče nekaj povedati. Pravimo, da je jok otrokova govorica. Zdrav dojenček mora večji del dneva prespati. Zbudi se le, kadar ga hranimo. Ko postaja večji, pa je posledek med spanjem vedno večji. Otrok se že začne zanimati za okolico, se igra s prstki in „čeblja“ sam s seboj. Če ima dojenček red in je zdrav, se ne bo veliko jokalo. Nekaj joka pa ne škoduje, saj si s tem utrjuje pljuča. Zlasti mlada mati je ob prvem otroku vse preveč pozorna, če otrok joka. Tolaži ga z zibanjem, mu daje pred časom hrane, tako da ga čisto razvadi. Otrok čuti, da mu bo ugodeno, če bo jokalo in začne s svojo godbo. Člani družine jok težko prenesejo pa priganjajo: „Daj mu jesti, saj je lačen. Pozibaj ga!“ Mati navadno uboga in mu da hrane. S tem pa otrokove mu želodčku napravi novo delo, ker še prejšnji obrok hrane ni prebavljen. Tako dojenček pride iz reda in zaradi težav v želodčku večkrat z vzrokom joka.

Kdaj otrok joka?

1. Kadar je lačen. 2. Kadar je moker. 3. Kadar je bolan. 4. Kadar mu nagajajo muhe. 5. Kadar ga kaj tišči. 6. Kadar nepravilno leži. 7. Joka, ker je razvajan.

Pri vseh vrstah joka otroku lahko pomagamo. Pri bolnem otroku, če se ne spoznamo, naj pomaga zdravnik. Često je kak otrok imel vnetje srednjega ušesa. Mati tega ni mogla ugotoviti, mislila je, da otrok joka brez vzroka, bolezen je zamudila, otrok je čutil posledice materine nepazljivosti vse

življenje s slabim sluhom. Otroku merimo vročino v črevesu. Za primer visoke vročine imejmo doma vedno „svečico“ (Zapfel), ki ga potisnemo otroku v črevo. Vročina se gotovo zmanjša brez obkladkov in čajev.

Kadar otrok joka iz razvade, ga pustimo jokati. S časom se bo odvadil. Kako hudo je, če otrok joka ponoči in utrujena mati niti tedaj nima počitka! Zbude se pa tudi drugi člani družine in mati je primorana otroka zibati in ga pestovati. Pri boleznih je to upravičeno, sicer pa ne. Večkrat je „dojenček“ gospodar v hiši. Vse se mora ravnati po njem. In pomislite, samo z jokom vse „komandira“. Tak otrok navadno zraste v zadirčnega, razvajenega, zahtevnega fanta ali deklico. Tudi pozneje misli, da se mora vse vrteti okoli njega. Zato, mati, pa tudi babice in tetke, pazite kateri jok je upravičen, da ne boste vzgojile tirana.

PRAKTIČNI NASVETI

Zdaj so citrone zelo trde. Če hočemo iz njih iztisniti čim več soka, jih za kratko denemo v vročo vodo, da postanejo mehke. Tudi ne plesnijo, če jih denemo, ko jih prerežemo, s prerezano stranjo na porcelanast krožnik.

Rož ne smemo trgati ali lomiti, temveč jih z ostrim nožem posevno odrezati, če hočemo, da bodo dolgo ostale sveže. V vodo denemo par zrn soli. Ponekod krizanteme, kjer so odrezane, zakapajo z voskom — parafinom in tako ohranijo prav do božiča.

KUHINJA

Makov nadev. V pol litra sladke smetane ali mleka zakuhaj 30 dkg stolčenega maka; vre naj 1 uro. Hladnemu primešaj 3 rumenjake, 20–25 dkg sladkorja z vanilijo, žlico drobtin, 3 žlice topljene ali sveže smetane in 7 dkg presnega masla. Tudi sneg 3 beljakov rahlo primešaj. Namesto smetane prideneš maku lahko med.

Čespljeva pogača. — Nastrgaj drobno staro žemljo in jo namoči z dobrim vinom. Vmešaj za jajce presnega masla s 3 rumenjaki in 7 dkg sladkorja. K penastemu primešaj namočen kruh in trd sneg 3 beljakov. Stresi v pomazan model, naloži po vrhu iz-

koščičene česplje, potresi s sladkorjem in cimetom ter speci.

Cvetača (karfijola) v masleni omaki. Razcepi cvetačo na manjše cvetke in stožčke, s koničastim nožem od spodaj navzgor olup, t. j. odstrani nitke in liste ter v rahlo slani vodi skuhaj ne premeško. Iz presnega masla, peteršilja in moke napravi redko, bledorumenno praženje in ga razmešaj z vodo od cvetače. Ko je omaka 15 minut vrele, pridene kuhano cvetačo in serviraj. Omaka je boljša, če ji prideneš 2 žlici sveže smetane.

Prvi izvozni sejem v Ljubljani

Na novourejenem „Gospodarskem razstavišču“, ki se je razvilo iz nekdanjih ljubljanskih velesejmov, so letošnjo vrsto razstav zaključili s „sejmom izvoznih artiklov Jugoslavije.“

Značilno je, da se v zadnjih letih premika jugoslovanski izvoz od surovin k izvažanju polizdelkov, pa tudi nekaterih specifičnih končnih izdelkov. V tem prednjači zapadni del države, kar je tudi dobilo svoj izraz v tem, da se vrše največje gospodarske prireditve, ki interirajo inozemstvo, v Zagrebu (velesejem) in v Ljubljani. Lani je samo delež Slovenije na celotnem jugoslovanskem izvozu znašal 20%.

Ljubljanski izvozni sejem se je začel kmalu po zaključku zagrebskega velesejma in je bila tudi zaradi tega udeležba podjetij izven Slovenije zelo majhna. Nadalje je bila to prva prireditve te vrste v Ljubljani. Med razstavljalci je bilo 296 firm iz Slovenije, 34 iz Hrvaške, 43 iz Srbije, 18 iz Bosne-Hercegovine in 7 iz Makedonije.

Za sejem je vladalo precejšnje zanimanje v avstrijskih in italijanskih gospodarskih krogih. Avstrijci so se predvsem zanimali za proizvode živilske stroke, dočim je Italijane privlačeval les in izdelki lesne predelovalne industrije.

Kot poroča tržaški list „Gospodarstvo“ je bila izbira velika. Slovenija je bila „zastopana s specifičnimi izdelki, ki so že od nek-

daj njena posebna domena in je izdelava takih artiklov pri nas že tradicionalna. Saj so mnogi teh artiklov znani po svetu, kakor naše kranjske klobase in naš cviček.“

Po poročilu ljubljanske trgovske zbornice so na sejmu registrirali kupčije v skupnem znesku 1 milijon dolarjev. Kljub nekaterim pomanjkljivostim, ki jih je pripisati začetnemu pomanjkanju izkušenj, so v Ljubljani uradni trgovinski krogi z izidom sejma zadovoljni.

PADEC LESNIH CEN NA ŠVEDSKEM

Pri prvih avkcijah (razprodajah) na Švedskem so cene rezanega lesa padle približno za 28%. To dejstvo je švedski tisk zelo razburljivo komentiral in tudi strokovni krogi so zaradi tega padca zaskrbljeni. Na eni izmed avkcij je bila od ponudbe 211.000 kub. m le dobra polovica prodana. Povprečna cena je padla od lanskih 35.65 švedskih kron na pičlih 28.10. Oklevanje kupcev spravlja jo v zvezo s težavnim položajem švedskega izvoza in močno konkurenco ruskega lesa.

Tudi pri prodajah lesa na Finskem so opazili podoben pojav. Po mnenju strokovnjakov bodo posledice nastalega tržnega položaja v skandinavskih državah neizogibno prizadele celotno evropsko lesno trgovino.

ZASTOJ V IZVOZU ANGLEŠKIH AVTOMOBILOV

V angleških tovarniških skladiščih je ostalo 2 do 3 tisoč avtomobilov, ki so bili namenjeni za izvoz. Sprva je vlada ustavila izvoz motornih vozil zaradi izbruha sueške krize, ko je mislila, da jih utegne rabiti za vojaške potrebe, sedaj pa, ko izgleda, da se bo zadeva okrog Suez le mirno uredila, pa so si kupci medtem že premislili.

Na splošno je opaziti prve težave v angleški avtomobilski industriji in so različne tovarne odpustile po več sto delavcev zaradi prevelikih neprodanih zalog.

Tvornica „Standard“ v Coventryju je naznanila znatno znižanje cen svojih vozil.

Konjunktura v upadanju

Po računih avstrijskega zavoda za gospodarska raziskovanja je naše gospodarstvo tudi v tem letu napredovalo, vendar je v primeri s prejšnjimi postal tempo nekoliko počasnejši. Letošnji porast narodnega dohodka cenijo na 44%, dočim je lanski znašal celih 10%.

Po drugi strani pa predvideva novi državni proračun povečanje izdatkov za približno 20% in zato je pričakovati še povečani inflacijski pritisk. Že letošnje povečanje narodnega dohodka ni rezultat povečane proizvodnosti, temveč večje zaposlenosti. V nekaterih podjetjih so sicer izboljšali proizvodnost dela, vendar pri zaključnih bilancah (obračunih) podjetij ta ni prišla do izraza, ker — iz socialnih razlogov — niso odpustili odvisnih delavcev. Večina industrijskih panog je pa še vedno deležna ugodne konjunktura, pač pa je bilo opaziti upad pri industriji, ki proizvaja produkcijska sredstva (to je stroje za druge tovarne), ter pri industriji elektroinstalcijskega materiala; prav tako je nazadovala proizvodnja

Puch Moped in Haller motorna kolesa, kolesa vseh vrst, motorna kolesa: Puch-Adler, Horex, Triumph, KTM itd. dobite pod ugodnimi plačilnimi pogoji pri

JOHANN LOMŠEK
ST. LIPS Post EBERNDORF

VERZI

„NAROD, TI PODOBEN SI NJIVI,
KI VEDNO UMIRA, CVETI IN RODI,
KAKOR V ZEMLJO POLOŽENO ZRNO,
KI V SVOJEM RAZKROJU ŽIVLJENJE BUDI!”

*

D · E · L · U Č · A · S · T

Delo ni bilo vedno tako cenjeno kakor dandanes. Razni pognski filozofi so nam napisali svoje misli o delu. V pognskem svetu je bilo delo nečastno in sramotno. Delavci so bili tedaj povečini sužnji. Njihov položaj je bil žalosten in ponižajoč. Bili so last svojega gospodarja, ki jih je lahko prodal in kupoval kot živino. Sužnji mu niso veljali kot osebe, temveč bili so mu le potrebne reči. Imeli so le dolžnosti, pravic pa nobenih. Nihče jih ni branil. Tudi svoje družine niso smeli imeti, ker je niso smeli ustanoviti. Če pa je že obstojala zakonska zveza dveh sužnjev, je bila največkrat le časna in odvisna od gospodarjeve volje. Iz takega zakona so bili celo otroci gospodarjeva last in je ta z njimi razpolagal po svoji volji.

Kristus pa je dal delu čast. On sam je trideset let svojega življenja posvetil delu. V Nazaretu je delal v Jožefovi delavnici in mu tako pomagal služiti si vsakdanji kruh. S tem je dokazal, da delo ni sramota, temveč da je človeku v čast in obenem zaslužno za nebesa. Po njegovi smrti so apostoli, zlasti sv. Pavel to potrjevali. Cerkev se je ves čas borila za dostojanstvo in pravico delavca. To se je posebno pokazalo v času francoske revolucije. Čutila ga je v času, ko so si stroji utirali pot in je cvetel kapitalizem. Branila je vedno njegovo duhovno in materialno stališče. Samo pomislimo, kako so se odlikovali v vseh časih v borbah za delavske pravice poglavarji sv. Cerkve papeži Leon XIII., Pij XI. in Pij XII. Da je delo doseglo častno mesto v življenju narodov, je v prvi vrsti Kristusova zasluga in njegove Cerkve.

Še dandanes imajo ljudje o delu različne pojme. Nekaterim pomeni delo vse, drugi ga podcenjujejo. Večina ga ceni po zasluhu. — Ali je delo res neohodno potrebno, kakšna je njegova vrednost in končni njegov namen?

Vsi ljudje morajo delati. Pregovor pravi: „Kdor ne dela, naj tudi ne je.” Že pred prvim grehom je Bog postavil človeka v raj, da bi obdeloval zemljo. Človek je torej za delo ustvarjen. Z delom more razvijati svoje duševne in telesne sposobnosti, ki mu jih je Bog podaril. Človeku je delo dolžnost. Na svetu bi torej ne smelo biti postopačev. Delo pa ni samo dolžnost, temveč tudi pravica vsakega človeka, ker se moramo vsi preživljati z delom.

Delo je za človekovo osebnost velikega pomena. Človek v delu uveljavlja samega sebe, svojo dušo in telo z vsemi sposobnostmi in čuti. Človeško delo torej ni enako delu stroja ali živali ne po svoji kakovosti (kvaliteti) in ne po množini (kvantiteti). Vsako človeško delo, pa naj bo duševno ali telesno, je na sebi odsev človekovega razuma in svobodne volje.

Z dobro opravljenim delom dosežemo dvojni namen: gnoten in duhoven. Človek ima pravico, da z delom zasluži toliko, da lahko živi. Plačilo mora biti zadostno, da človek stanu primerno živi, se telesno in duševno razvija. Z delom pa tudi slavimo Boga, izvršujemo svojo dolžnost v poklicu, katerega nam je Stvarnik določil in končno dosežemo svoj življenjski cilj.

Delo ima pomen tako za družino kakor za družbo. Človek je družabno bitje. On pripada družini in državi. Družino je ustanovil Bog sam, zato je družina osnovna celica, iz katere je zgrajena človeška družba, ki je zrcalo notranje vrednosti družin. Mir in dobrobit družin so pogoj reda in miru po družbi. Vsak človek ima pravico, da si ustanovi svojo družino in živi v njej, če se prostovoljno sam ni odrekal tej pravici.

Gospodar pa mora zaslužiti z delom toliko, da je družini zagotovljen obsto in človeka vredno življenje. Zasluhek mora biti tolikšen, da se žena lahko posveti gospodinjstvu in vzgoji otrok, da ji ni treba tehati za zasluhom in opuščati svoje svete dolžnosti kot mati in žena. Delo mora doprinesiti toliko, da se družinski člani lahko izobražijo versko, strokovno in kulturno. Pravično je torej, da družinski poglavar prejema družinsko doklado. Tudi cerkvena poglavarja papeži Pij XI. in Pij XII. sta povzdignila svoj glas za pravični gnotni položaj družin, rekoč: „Mož ima pravico, da zasluži toliko, kolikor mu je potrebno za vzdrževanje in napredek družine, če jo ima, ali da si pridobi potrebna sredstva, da si jo lahko ustanovi.”

Družba, kateri pripada vsak človek, je država. O državi imajo nekateri zmotne pojme. Zmotno je liberalno pretiravanje, da človek ni odvisen od nobene oblasti. Tu se gradi na človeški sebičnosti in napadnem razumevanju svobode. Še bolj zmotno pa je pojmovanje, da je država sama sebi namen in edini vir pravice in dolžnosti posameznega človeka. Zaničuje pa se vsako priznanje Boga.

Edino pravilno je krščansko pojmovanje države,

Za mladino in prosveto

ki pravi: „Država je v sodobnem svetu za razvoj človeške družbe potrebna. Nuditi mora pogoje za materialni, moralni in kulturni razvoj, mora skrbeti za varnost in red družin in posameznikov. Le taka država, ki zadosti vsem tem pogojem, priznava važnost in vrednost dela in delavskega stanu. Vsaki državi je človek s svojim delom vir blaginje, napredka, bogastva in razvoja človeške družbe.

Delo ima tudi veliko nadnaravno vrednost. Po izvirnem grehu je postalo delo pokora. To je že Bog označil prvima človekoma z besedami: „V potu svojega obraza boš jedel kruh.” Kristus sam nam je s svojim vzgledom to potrdil. On nas vabi, da svoje vsakdanje delo opravljamo potrpežljivo, v zadoščenju svojih grehov, v naše posvečenje in v blagor svojih bližnjih. S tako opravljenim delom bomo najlepše gradili božje kraljestvo na zemlji.

Naznanilo članicam zveze absolventk gospodinjstkih šol

V lepem mesecu rožnovenske Kraljice se bomo zbrale k rednemu letnemu občnemu zboru Zveze absolventk gospodinjstkih šol in to združeno z romanjem k Mariji v Tinje. Vse to se vrši v nedeljo, dne 21. oktobra 1956 ob vsakem vremenu.

Dekleta, absolventke gospodinjstkih šol in vsa druga dekleta iz tečajev — iz Roža, Podjune in Zilje — pozivamo k letnemu občnemu zboru in k skupnemu romanju. Zavedajte se svoje dolžnosti in zavesti pripadnosti v organizacijo, iz verske in narodne zavesti. Da laže pridete z vlakom in drugimi vozili do Tinje, bo sv. maša šele ob pol 11. uri s skupnim sv. obhajilom.

Po sv. maši je odmor in čas za južino, ki

Bog je odločil človeku različno delo. Najtežje, a obenem najlepše delo ima gotovo kmet. Najtežje, ker nima določenega števila delovnih ur, temveč dela od ranega jutra do poznega večera. Najlepše in za njegove zdravje najboljše pa je, ker ga vrši v prosti naravi, v čistem zraku. Ne duši ga tovarniški dim, ne straši nevarni plin rudnikov. In koliko je njegovo veselje, ko vidi ob bogati žetvi, ob obilnih pridelkih poplačan trud svojega dela. In ves ta pridelek je njegov. Da, kmet je res neomejen gospodar na svojem posestvu.

Zato, kmečka mladina, ne želi si v mesta! Ne zapuščaj rodnega krova, ne sili v tovarne, ne išči si zaposlitve v tujih trajih! Vеди, da je tujina vedno le mačeha, pa četudi ti bi nudila še toliko dobrot. V tujini ti preti nevarnost za dušo in telo. Svetujem ti zato:

Drži se doma in ljubi ga!

Tuji svet ljubezni in usmiljenja ne pozna.

jo prinesete s seboj. Za toplo jed bo poskrbljeno.

Spored:

Pozdrav — deklamacije, govor, razmišljanje, petje, najmlajše — deklamacija.

Občni zbor:

Poročilo tajnice, blagajničarke in svetovalk, volitev novega odbora in slučajnosti. Ob koncu zabavna ura.

V odmoru ali po končanem občnem zboru si bomo imele priliko ogledati kmetijsko šolo in na novo urejeno gospodarstvo, kjer se šolajo naši fantje v bodoče gospodarje.

Vodstvo zveze absolventk.

Jurko je iskal strahu

Poleti, ko sonce toplo pripeka, je bil oče truden in se mu je zateknilo. Zehnilo se mu je trikrat zaporedoma pa se je Jurku čudno zdelo in je vprašal: „Oče kaj je to?” Oče je pa odgovoril: „Ej, kaj bo, neki strah je!” Jurko je še vprašal: „Kakšen je strah?” Oče je ostal izza mize, zehnil je včetrtič in je rekel: „Ti ga že drugi pokažejo” in je šel na vrt pod orehovo senco. Jurku pa ni dalo več miru, zapustil je očetovo hišo in šel po svetu, da poišče strahu. Povpraševal je pri ljudeh, ljudje pa so se mu smejali. Vprašal je nekega grobarja: „Oče grobar, ali ste vi tisti, ki mi prikažete strah?”

Grobar je premeril fanta od nog do glave in je rekel: „Všec si mi, pri meni ostani za hlapca! Drugega ti ne bo treba delati kakor ponoči čuvati grobove.” — „Tukaj bom pa imel priliko spoznati strah,” si je fant mislil in privolil. Jurko je bil zadovoljen. Ko je noč legla na zemljo, je storil po ukazu in šel na pokopališče. Sedel je pod križ in čakal, kdaj in od kod pride strah. Čakal je in čakal. V zvoniku je bilo devet, bilo deset, nič se ni gnilo. Bilo je enajst: sedaj pa je zaječala zemlja. Zazibala so se tla, odgrinjali so se grobovi, iz grobov so vstajali mrliči in rožljali s kostmi, kakor bi stresali orehe. Ko pa jih je bilo zbranih trinajst, so začeli kegljati. Za keglje so jim bile kosti, za kroglice pa mrtvaške glave.

Jurko jih je gledal in gledal. Igra mu je bila všeč pa si zmisli: „Če bi ž njimi kegljal, vem, da jih posekam”. Stopi mednje in reče: „Prijetelji koščeni, dajte se meni, da vržem kroglo!”

Mrliči so odvrnili: „Huj, kri in meso, kaj delaš tod?” in so planili vanj. Jurko pa ni bil prelen, je pobral kost in jih mlatil tako dolgo, dokler niso vsi zbežali okoli cerkve kakor zajci. Ko pa je odbila ura dvanajst, so kostnjaki puhnil nazaj v grobove in pod zemljo. Jurko je spet ostal sam. Sedel je pod križem in čakal do zlate zore, do zatega sonca pa ni bilo več nobenega strahu. To ga je razjezilo tako, da je šel k grobarju in se poslovil.

Jurko je šel po svetu, šel je tako daleč, da je prišel v peto deželo. Tam sta stala dva grada. Stopil je v prvega in naletel na graščaka. Bil je v praznični obleki in je napajal živino. Prelepa njegova hiša, oblečena v samo svilo, je kuhala svinjam. Graščak ga je vprašal, kaj bi rad in Jurko je prosil, naj ga vzame za hlapca. Graščak pa je imel dosti polja in živine, pa je bil brez poslov, ker so mu vsi uhajali zaradi strahov. Zato je bil vesel Jurka in je odgovoril: „Rad te vzamem za hlapca in še dobro plačo ti bom dal, ako ostaneš.” Jurko je odgovoril nato: „Drugega plačila nočem, kakor da vidim strahu.” Graščak pravi: „Tega blaga je pri nas

dovolj in še preveč. Kar pojdi v drugi grad, ta grad je namreč začaran. Tam gotovo najdeš strahu in če pa ne, bi pa strah našel tebe. Če pa živ preživiš noč, odrešiš s tem grad strahov in grad bo tvoj. Če hočeš, ti dam povrhu še svojo hčer za ženo.” — S seboj so mu dali luč, vedro vina in pol teleta in Jurko je šel dobre volje in brez skrbi v začarani grad in zaklenil za seboj vrata, kot bi se bal, da mu strah ne uide. Zakuril si je v kuhinji, pristavil je raženj in sukal teleta. Ko je bilo tele pečeno, si ga je kos za kosom zalagal. K pečenki je pil rumeno vino in čakal strahu. Ura je odbila enajst — ta čas zašumi, po vežah in v kuhinjo pridrve neke pošasti: bilo jih je dvanajst rogatih kosmatcev in oči so jim žarele kakor oglje. Jurko je bil prijazen deček, razveselil se je družine in jim je velel, naj sedejo. Še postregel jim je. Vsakemu je prižgal svečo, vsakemu prinesel polič vina in dal vsakemu kos pečenke. Tako so se sčasoma sprijaznili, sicer bi ga kar razmlele kakor proso. Ko so pa pohlastale pečenko in popile vino, so ena za drugo ugasnile svojo svečo, le Jurko tega ni napravil. Nato pa izpregovoril prva izmed pošasti ter reče: „Tukaj imaš ključ, pojdi v klet, kjer boš našel ogromno zlata.” Jurko se je nasmehnil: „Ti mi nimaš kaj ukazati, jaz pa nimam tebe kaj ubogati! Pojdi sam v klet, če se ti ljubi!” Pošast je rekla: „Dobro, grem, pa ti ostani tukaj!” Ali Jurko je bil prefrigan in je nalašč šel za pošastjo. Ko prideta do kleti, mu pošast pomoli ključ in mu vabi, naj odklene vrata. Jurko se je tudi tega uveril. Tako je bila pošast prisiljena sama odpreti klet. Ko se vrata odpro, je Jurko zagledal toliko zlata, da se mu je zablščalo pred očmi. V tem trenutku je ura udarila polnoč in pošast je zatulila in rekla: „Užugal si nas, potekla nam je oblast, zdaj moramo iz grada in grad je tvoj!” Jurko pa gre do skrajnosti in odgovori: „Jaz nisem vratar in zato vam ne bom odpiral vrat, pomagajte si same!” Pošasti so cvilele in tulile ter se podile po vežah in stopnicah. Jurko pa za njimi in jim je z gorjačo kazal pot in delil odpustke po grbah in glavah tako dolgo, da so se ena za drugo pri ključavnici zmuznile skozi vrata. Potem se je vrnil v kuhinjo, sedel k oknu in spet čakal strahu, čakal je in čakal, da ga je premagal spanec in je trdno zaspal do jutra. Zjutraj je prišel graščak v grad z mislijo, da od Jurka itak ne bo niti lasu več. Kako pa se začudi, ko ga dobi zdravega in živega! Hitro je poklical svojo hčer: „Glej svojega ženina, rešil je grad, zato sem mu obljubil tvojo roko!” Vrnili so se hlapci in dekleta. Vsi so bili veseli, le Jurko je povešal glavo. Šel je k graščaku in mu rekel, da bi še rad hodil po svetu, dokler ne izve, kakšen je

Lepo vedenje

1. Zakaj se vede mladi človek lepo? Mladi človek se lepo vede, ker tako ugaja drugim, sebi pa pridobi spoštovanje.

Dober in plemenit človek ne išče lastne koristi na škodo drugih. Kjerkoli more, dela bližnjemu dobro in se skrbno ogiblje vsega, s čimer bi utegnil žaliti.

2. Zakaj se moramo lepo vesti tudi, kadar smo sami?

Lepo se moramo vesti tudi, kadar smo sami: ker ima lepo vedenje veliko vrednost za red v duši; in ker mora lepo vedenje človeku preiti v stalno navado.

Kdor se ne vede lepo, kadar je sam, bo pred ljudmi nehoti nedostojen.

3. Zakaj mora biti naše telo vedno snažno?

Naše telo mora biti vedno snažno: da si varujemo zdravje, da nismo nevšečni ljudem, ki se jim nesnaga studi in jim je duh umazanega telesa zoprni.

Človek se na slab duh lastnega telesa navadi, da ga več ne čuti, ko ga drugi ljudje takoj začutijo in jim je bližina umazanega človeka mučna. Nesnaga pa tudi slabi telo in pospešuje bolezn.

4. Kako skrbimo za telesno snago?

Za telesno snago skrbimo s tem, da se brez potrebe ne umažemo in da se redno umivamo.

Ni vsaka umazanost ponižljiva. Umazanje zaradi dela nikogar ne onečaščuje. Primerjajmo kmete na polju, itd. Kmet živi drugje, zdravnik rešuje in zdravi.

Prosveta v Žvabeku

Sicer smo na zadnjem koncu Koroške, vendar nočemo biti zadnji v izobraževanju in prosveti. Imamo farni dom, ki ga večina fara na Koroškem sploh nima. Pa ga tudi napolnimo, kadar je kakšna prireditel.

Na rožnovensko nedeljo so nas g. župnik povabili v dvorano. Pa ne na igro, ampak na predavanje z barvnimi slikami. V začetku nam je g. prof. dr. Inzko iz Celovca povedal nekaj lepih misli o našem družinskem in vaškem življenju. Pokazal nam je materializem, ki uničuje družino in dobro sosesčino in pa, kakšno naj bo družinsko in vaško življenje po krščanski zamisli.

Č. g. Vinko Zaletel iz Celovca pa nam je potem kazal barvne slike o Ameriki in živahno razlagal razmere in življenje, kot ga je sam spoznaval in doživljal v Ameriki. Uživali smo ob krasnih slikah in le žalibog, da nismo vsi imeli več časa na razpolago. Vsi smo bili mnenja, da se vsakemu splača priti k takem predavanju in želimo, da nas g. župnik kmalu spet povabijo. Gotovo nas bo prihodnjč še mnogo več, četudi nas zadnjč ni bilo malo. Zato kar zaključimo: na svidenje!

strah. Potem šele naj bi bila poroka. Graščak je branil, nevesta je bilo jokala, nazadnje pa sta mu le dovolila. Bogato sta ga obdarila in lepo so se poslovili. Jurko je šel spet po svetu, in sicer v smeri proti domu, da ne bi bili ljubi starši v prehudih skrbih. Prinesel jim je graščakovo darilo in so se od samega veselja jokali in smejali — oboje istočasno. In ko sedijo po kosilu skupaj, se pripeti, da se je očetu zopet zehnilo: „Oče tako lepo darilo sem vam prinesel, zdaj mi vendar povejte, kakšen je strah! Nevesta me čaka, ali se ne upam prej poročiti, dokler ne spoznam strahu”. „Eh”, odgovori oče, „kakšen bo strah, bel je, rumen kljun ima in nikar tako neumno ne sprašuj!” Jurka je vzdignilo izza mize, da gre in poišče strahu. Bel je in rumen kljun ima, ne more ga zgrešiti. Ni hodil dolgo, pride do vode. Po vodi je plaval žival, ta žival je bila bela in je imela rumen kljun. Jurko plane v vodo in ujame strahu. Strah je gagal in s perutmi putil. Jurko pa, junak kakršen je bil, ga je hrabro stisnil pod pazduho in hitel z njim domov. „Oče, mati, glejta strahu imam! Pa še živ je in poje.” Oče pa se je nasmehnil: „Norček, to je gos, ne pa strah.” „Pa ste rekli, da je bel in ima rumen kljun,” je odvrnil Jurček. Pa je oče pustil, da obveljala sinova. Gos so zaklali in pojedli. Ko je bila miza pospravljena, je oče dejal: „Sedaj pa ni več strahu, pojedli smo ga.” Jurko je bil potolažen in se je spomnil mlade neveste. K njej so ga spremili tudi starši in so praznovali svatbo, da se je miza šibila. Srečno in zadovoljno je živel mladi par in Bog jima je dal ljubeega sinčka. Ko je bil sinček star tri leta, se je lepega dne igral pri gredicah. Oče in mati sta sedela v senci, gledala sta ga in se mu smejala. Kar prebledi Jurko in pade od strahu v nezavest. Videl je namreč, kako se je velika kača stegovala po fantku ter ga hotela piti. Ko je Jurček spet prišel k zavesti, mu je rekla mlada žena: „Sedaj saj veš, moj dragi Jurko, kakšen je resničen strah.”

Gretka Linč

Zagorje pri Dobri ves.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

O morju in na soncu

(Drugo pismo iz Dalmacije. Piše Alojzij Vauti, selski župnik)

(Nadaljevanje in konec)

Dve uri vožnje z brzim parobrodom od Splita leži otok Hvar, ki slovi zaradi bujnega rastlinstva in milega podnebja. Tudi tja smo izleteli, pa ne po zraku, ampak na „Partizanki“. To je ena največjih potniških ladij jugoslovanske mornarice. Pred vojno se je imenovala Karadordje — če se ne motim — bila potopljena in po vojni dvignjena in modernizirana. Res je užitek voziti se na taki ladji ob lepem vremenu. Manj se trese kot vlak ali avtobus. Enakomerno rahlo brne motorji v osrčju ladje, ki reže vodo, da se peneči valovi odrivajo od boka ladje. Visoko na krovu stojiš in se razgleduješ, lahko sedeš ali ležeš v premakljiv ležalni stol. Če te mika, pa se podaš lahko v salon, kjer si na mehkih foteljah privoščiš razne dobrote za grlo in želodec, ki jih nudi buffet. Zajtrk, kosilo, večerjo pa si po zmerni ceni privoščiš v restavraciji. Prijetno je na ladji to, da nisi vezan na en prostor, marveč se prosto giblješ po vseh potniških prostorih.

Po dvanajst dnevih bivanja v Kašelj Lukšiču smo se za teden dni preselili na otok Pašman. To je podolgst otok v bližini Biograda, ki ima več kamenja kot plodne zemlje. Glavni pridelki so smokve, oljke, trta in ribolov. V letošnji mrzli zimi je posezlo mnogo oljk, da so jih morali posekati. Menda so posekane oljke dale 60 vagonov drv. Prodajajo jih v Zadar. A kdaj bodo novonasajene oljke zrasle in rodile? Trta je letos pogrešala dežja in grozdje zaradi pomanjkanja vlage ni pravilno zorelo. Trgatev se zato še ni začela. Vendar smo nekoč srečali ženo, ki se je s polnim jerbosom grozdja vračala iz vinograda. „Zakaj ste natrgala grozdje, ki je še kislo?“ jo vprašamol. „Eh, veste moj mož je nepočakan. Želi si vina! Tako je z našimi možmi: jeseni do božiča popije vse vino, potem pa gledajo v zrak in so slabe volje.“ Dobro pa so letos obrodile smokve (fige). Sušijo jih na soncu in jih morajo pri tem skrbno čuvati pred roso ali mokroto. Suhe fige boljše kakovosti se prodajo po 80–100 din kilogram. Krompir in zelenjavo sadijo dvakrat na leto, februarja in avgusta — septembra. Letos krompir v razsušeni zemlji ne poganja dosti, zelenjadnim nasadom pa pridno prilivajo zjutraj in zvečer. Blagor tistemu, ki ima dovolj prostora vodnjak za deževnico. Talne vode tam ni.

Otok nima tujskega prometa. Mi smo bili edini letoviščarji. Zdravnikova gospa ima pač tako rada mir in naravno priprostost, ki vlada v tem kraju. Nas druge pa je vlekelo tja tudi ugodno kopališče: čista topla voda in plitvo peščeno nabrežje. Nasončili in nakopali smo se tam prav pošteno. Pa še nekaj! Tu je bilo več prilike voziti se po morju v mali barčici z jadrom. Dvakrat smo se ves popoldan vozili v taki barčici, seveda pod vodstvom izkušenega čolnarja. To je nekaj divnega! Globoko dihamo, da nam

čisti morski zrak polni pljuča. Zdaj sem razumel tisto pesem z rahlo počasno melodijo:

Barčica po morju plava,
jadra se razpenjajo.
O le naprej, o le naprej,
dokler je še vetra kej...

Izkrčamo se v vasi Pašman, da obiščemo svojega prijatelja od lani, župnika Cvitanovića. To vam je original! V prvi svetovni vojni je bil vojni kurat. Cela vrsta raznih odklivanj je krasila njegove prsi. Zdaj se je seveda postaral, a je še živahen in veder. Nekaj izredno značilnega je v njegovem župnišču: Stene zunaj in na hodnikih so polne raznovrstnih napisov v raznih barvah in oblikah in velika sprejemna soba je cel muzej: stene s krasnimi slikami, natrpane s kartami, izrezki iz časopisov; še na svetilkah vise nanizane razglednice. Tudi svojo lansko razglednico iz Sel sem zagledal v oddelku „Slovenija“. Kjerkoli najde duhovit izrek, bodisi v starih latinskih klasičnih ali modernih pisateljih ali ljudskih pregovorih ali drugod, vse najde primerno mesto v njegovi hiši. Nekaj sem si jih zapisal, n. pr.

Tu ne cede malis, sed contra audacior ito! — Ne umikaj se težavam, marveč pogumneje jih premaguj!

Kaj pomenijo te tri velike črke U B Z?, ga vprašam. Razloži mi svoje pravilo: U borbi život — V borbi je življenje.

Tudi nabožnih ne manjka. N. pr.:

O Marija dan in noč
budi nam u pomoč!

Silno me je pa usmešilo, ko sem na stranišču bral napis „Ništa brez mukel!“

Četrto ure od našega stanovanja oddaljena stoji v vasi Kraj tik ob morju novo šolsko poslopje. Neko jutro smo srečevali šolarje na poti v šolo. Poleg torbe je nosil vsak sveženj drobnih drv ali butaro dračja. Kam neseš to? jih vprašamo. „Gospodični učiteljici, da bo mogla kuhati“, nam pojasnijo. O ti dobri otroci! Lep dokaz povezanosti otrok z učiteljico!

Na povratku proti domu smo se za pol dneva ustavili tudi v Zadru. Čedno mesto je in tudi mnogo znamenitosti ima. Veličastna je stolnica, zidana v obliki bazilike. Kar nagledati se je nismo mogli. V njej počivajo zemeljski ostanki sv. Anastazije v sarkofagu. Tudi cerkev svetega Šime je zelo velika, lepa in snažna. Na poti k sv. Donatu smo videli „steber sramote“. Na trgu stoji visok steber, močne verige z okovi so pritrjene vanj. Pred ta steber so v srednjem veku postavljali in priklepali one, ki so preklinjali Boga, da se javno pokorijo. Vsak mimogredoči je pokazal svoj stud nad preklinjanjem s tem, da je v preklinjevalca pljunil.

Zadar je bil že v rimskem carstvu važno mesto. Še sedaj je ohranjen del tlakovane foruma (rimski trg) in razni deli tlakovnih stavb, ki so kot zgodovinska posebnost razvrščeni okoli cerkve sv. Donata. To cerkev

napisana „Zdrava Marija“ v vseh mogočih jezikih, kakor na Oljski gori „Oče naš“.

Ustavili smo se zopet v dolini Therebinth (izg. Terebint), kjer se je David bojeval z Goljatom (1 knj. Kraljev 17, 2). Od tukaj smo od daleč gledali na hriček Lakiš (Tell — el — Duwer), ki je po svojih pisnih tako važen za svetopisemsko znanost.

Potem smo zavili naravnost k Sredozemskemu morju v mesto Ascalon. Zopet staro svetopisemsko mesto, bogato na spomenikih in razvalinah. Z vodnikom smo pregledali, kar je bilo važnejše, nato smo se pa predali hladni morski vodi, ki je tako va-bila izpod pekočega sonca.

Lydda in Jaffa

To pot je šlo pa zares! Končno veljavno smo morali zapustiti Jeruzalem. Kakor ob prihodu smo ga tudi zapuščali s pesmijo. Prečitali smo 137. psalm in zapeli himno „Coelstis urbs Jerusalem — O nebeško mesto Jeruzalem“. Vedno bolj so ostajali za nami vitki stolpi in ponosne kupole...

Vozili smo proti morju v severno-zapadni smeri od Jeruzalema. Ustavili smo v kraju Qiryat Yearim (izg. Kirjat Yearim), ki ga imejajo tudi Abu Goš. Križarji so mislili pomotoma, da je tukaj Emaus. Kraj je

je zidal škof sv. Donat v 9. stoletju z zidarji, ki jih je pripeljal seboj iz Italije. Niso pa izkopali tal za temelje, ampak postavili stavbo kar na trdni rimski forum in za temeljne kamne porabili razne močne kamne iz razvalin rimskega obzidja. Cerkev ne služi več cerkvenim namenom, je le zgodovinski spomenik. Okrogla je in izredno visoka; po številnih stopnicah prideš pod obok tega „nebotičnika“.

Po utrudljivi hoji po mestu in ogledovanju se nam je kar prilegel počitek na klopi v krasnem mestnem parku. V hotelu v pristanišču smo pričakali polnoč, ko nas je ponesla „Proletarka“ vzela na svoj krov in nas peljala v Reko. Če si že v Reki, si ogle-daš tudi Opatijo. Naslednjo nedeljo so tam slavili 450-letnico prve opatijske cerkve, ki je zdaj lepo povečana. Slikar Tone Kralj jo je opremil z izvirnim križevim potom. Druga novejša velika cerkev, ki jo oskrbujejo benediktinci, je bila pozidana v zadnjih letih avstroogrske monarhije. Nad vhodom je letos slovenski umetnik Vurnik z ženo Heleno v krasnem mozaiku upodobil Marijo, ki kot ljubeča Mati vabi z razprostrtimi rokami verne otroke k sebi. Mozaik je slika, pa ne izgotovljena z barvami na platnu, ampak sestavljena iz samih raznobarnih kamenčkov.

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Kaj so ljudje nekaj jedli

Hrana naših prednikov je bila zelo preprosta. Na mizi so se vrstili bob, leča, fižol, kapus (zelje), redkev, repa, ajdovi žganci in kruh iz mešanice ovsene, ječmenove in ržene moke, ker je pri nas žito pač slabo obrodilo. Ta kruh in posušeni hruškovi krljci (kvoce) so bili temelji prehrane še do srede minulega stoletja. To nam izpričujejo številni in posrečeni ljudski reki kot: Kapus razkorakan na pragu stoji in lakoti v hišo brani; bob cel dan drži; ovsenjak je siromak.

„Izbirčna“ nevesta

Ko se je pa takrat začelo širiti pridelovanje krompirja, se je tudi ta začel pogosteje pojavljati na kmečkih mizah. Z razvojem praščereje se mu je pridružila še svinjina in povečala se je raba masti (zaseke). Pripravljali so jo v posebnih iz hrastovega debla izdolbenem koritu, ki so ga imenovali „sekavo“. V njih so namreč sekali surovo svinjsko slanino („špeh“) za zabelo, ki so jo zato imenovali zaseka. Ščasoma so lični kovinasti rezalni stroji nadomestili težka in okorna hrastova korita.

Prav tako so z dvigom živinoreje kmetje začeli začeti uživati več kislega mleka in skute, dočim je maslo po večini romalo v Celovec. Z naprednejšim obdelovanjem njiv se je izboljšala tudi kakovost kruha, obenem pa so bob leča, fižol, redkev in repa vedno bolj izgubljali njihovo nekdanjo veljavo. Še nekaj časa so pa kapus in ajdovi žganci obdržali stari sloves. Prav do konca prejšnjega stoletja je prišla kava na mizo le za zajtrk ob največjih praznikih. Sprva

sezona se nagiba h koncu, a v Opatiji je še opaziti dokaj letoviščarjev. Po avtih sklepam, da so večinoma Nemci iz Nemčije. Tam imajo dobro valuto in si lažje privoščijo letovanje v dragih hotelih.

V Opatiji se je naša družba razdvojila. Gospodinje pač rado skrbi, kako je doma in tako je g. doktor spremil svojo gospo domov, midva z Ivanom pa sva hotela svoj dopust izkoristiti do zadnjega dne. Podala sva se v Lovran. Tu upravljajo sestre noter-damke posestvo reške škofije in sprejemajo duhovnike na oddih po primeroma nizki ceni. Tu tudi midva zaključujeva svoj dopust. Je že malo hladneje kot na jugu, torej ravno prava stopnja navzdol do hladne jeseni med gorami.

V bližnji Iki stoji ob morju sredi dreves sanatorij, do konca zadnje vojne last „Društva sv. Jožefa za podporo bolnih duhovnikov“. Tam sem v zimi 1907/08 kot začetnik — bogoslovec iskal in tudi dobil zdravja za svoja šibka pljuča. Zdaj po 49 letih sem zopet tu, da „poflikam“ to, kar na stara leta peša in zmanjkuje in si nabere moči za dolgo zimo.

Konec septembra je že, konec mojih počitnic! Treba se bo vrniti domov. Zbogom morje in če Bog da, se prihodnje leto spet vidimo!

so jo sladili (cukrali) z medom, kasneje pa s sladkorjem. Zgodilo se je nekoč, da je prišla k Puhvu v Rute mlada nevesta na ogled. Stara mati in sosedka sta ji postregli z mesom in klobasami, povrh pa še z lončkom kave, ki pa je nevesta ni do dna izpila. Ko je odšla, je mati s sklenjenimi rokami prosila sina, da naj pusti to nevesto, ki je tako izbirična, da celo kave ni popila!

Ko se je pa stoletje nagibalo h koncu, pa se je kava že počasi udomachila kot vsakdanja jutranja jed in v znatni meri izpodrinila ajdove žgance.

Vedno bolj se je širila uporaba fine pšenične moke, ki so jo prej rabili za peko samo za Veliko noč. Prav tako so ščasoma pogosteje prihajali na mizo krapi (flancati), ki so jih prej pekli samo za pust.

Proso so nekaj „phali“ v posebnih stopah, da se je oluščilo. Ko je bilo izluščeno, so ga imenovali „hlič“ in je nekaj imelo pomembno mesto v kmečki prehrani. Vendar se je moralo vedno bolj umikati kupljenemu in že izluščenemu rižu. Le med prvo in drugo svetovno vojno, ko riža ni bilo moč dobiti, so kmetje zopet sejali proso in na mizi so se znova pojavili „hlič“. Naši stari so h kruhu za „mavžno“ pojedli mnogo surove čebule in česna. Peli so jima tudi veliko slavo. Vendar to ni nič pomagalo in — najbrž zaradi ostrega duha — sta se morala umakniti salati in drugi zelenjavi, ki so jo začenjale gospodinje gojiti.

„Med“ ali hišne veselice

Nekaj je bilo po naših krajih zelo razvito čebelarstvo. Ko je v jeseni kmet-čebelar „porezal čebele“, je napravil „med“ ali hišno veselico, za katero so običajno zaklali ovna. Gospodinja in sosedo so kuhale, pekle in dušile meso („tinstovna“), da so povabljeni gostje imeli kaj za pod zob k „strdenemu žganju“, to je žganje, kateremu so pridali nekoliko medu. Na te veselice so vabili sosedo iz Radiš, pa večkrat tudi iz bližnjih Medgorij. Odrasli so sedeli in „hiši“, se gostili in modrovali o tem in onem. Mladina pa se je zbrala okrog godcev na skednju, kjer so ob sladki kapljici na „podlancu“ (humnu) rajali.

Razumljivo je, da so se pod vplivom sladkega žganja večkrat sporekli stari v „hiši“, še pogosteje pa mladi pri plesu na skednju in da se je iz prepira večkrat rodil tudi pretep. Pri tem so po navadi pobili posodo, stole, mize in drugo opremo in napravili kmetu, ki jih je bil povabil na „med“, veliko škodo. Čimpermanov oče je bil vnet čebelar, pa tudi zvit človek. Iz strahu pred morebitnim pretepom je napravil vsako jesen veselico pri nas, pri Pridovniku. Takrat je še živel moj stric Hanza, ki se je vedno in povsod tepel in se ga je na daleč in široko vse balo, tako da ni nihče upal začenjati prepira pri njem doma. Na ta način se je sosed Čimperman izognil morebitni škodi.

S propadom čebelarstva so propadle tudi te hišne veselice.

(Dalje)

Dr. Franček Šegula:

37

Petdeset dni po jutrotem

(Opis potovanja v Sveto deželo)

Po najjužnejših predelih Palestine

Se pred sedmo uro smo krenili z vrsto sedmih osebnih avtomobilov iz Jeruzalema proti jugu. Dolgo pot smo imeli pred seboj, skoraj preveč za en sam dan.

Razdelili smo se v dve skupini. Ena je izbrala daljšo, druga krajšo in manj napor-no smer.

Vozili smo po dolini Sadok, kjer so Izraelci premagali Filistejce. Tukaj je mesto Beth-horon, kjer se je ustavilo sonce in je trajal dan, dokler ni bila zmaga Izraelcev popolna (prim. Jozue 10, 10–15).

Natančneje smo si ogledali mesti Beth-Šemeš, kjer je meja med Judejo in Filistejo. Danes vidimo med razvalinami tega starega svetopisemskega mesta ostanke bizantinskih zidov. Vendar so ti zidovi narejeni iz kamnov, ki izvirajo iz izraelskih časov. Tukaj najdemo nekaj katoliških ustanov, med njimi veliko patriarhatsko poljedelsko šolo z naslovom „Palestinska Marija“, kjer je

ZANIMIVOSTI

SKROMNA ŽELJA

Francoski poslanec je prejel od svojega volilca tole pismo: „Monsieur le député — gospod poslanec. Kakor sem izvedel iz časopisnih poročil, so kosila, ki jih prireja pri sprejemih v Elizejski palači predsednik republike, izborna. Ali bi bili tako prijazni, da bi poslali povabilo zame, a je moja žena in tašča? Ni potrebno, da bi bil ne vem kako velik diplomatski sprejem. Zadostuje prav skromna prireditev. Obe dami imata večerne obleke, jaz pa bom nosil odlikovna, ki sem jih dobil po Vaši zaslugi...”

TO JE DRUŽINA!

V Gallipoli pri Bariju živi kmet Luigi Fracasso. Prvič se je poročil leta 1904 in imel v triindvajsetih letih zakona 20 otrok. Po smrti prve žene se je spet poročil. V drugem zakonu se mu je rodilo še 17 sinov. Zadnji je zagledal luč sveta prejšnji četrtek. Srečni oče 37 otrok ima 67 let in je zelo ponosen.

PADEL JE PRI PRVEM VPRAŠANJU

Churchillov sin časnikar Randolph je nastopil pred ameriško televizijo, a je pri igri Odnehaj ali podvoji! že pri prvem vprašanju propadel. Ni znal namreč pojasniti, kako je nastala beseda bojkot.

Bojkotirati pomeni: pretrgati s kom vse gospodarske in družbene stike in ga popolnoma osamiti. Beseda je nastala na Irskem, kjer je neki Boycott neusmiljeno odiral kmečke delavce in najemnike. Zato so ga pustili na cedilu ter pretrgali z njim in njegovo družino vse zveze; rekli so, da ga je treba bojkotirati.

Randolph, ki tega ni vedel, se je izgovarjal, da ga je zapustil spomin.

NA LASTNEM GROBU

Na Bavarskem živi neki Kurt Allgonver, ki je v zadnji vojni služil vojake v kraju Vobarno pri Brescii. Koliko je bilo njegovo začudenje, ko je pred kratkim prispelo v njegovo občino iz Italije uradno obvestilo, da nameravajo v Vobarnu njegov grob prekopati! Brž se je podal na pot in res našel grob s svojim natančnim imenom.

Ker je mož živ in zdrav, so ga seveda zamenjali z drugim nemškim vojakom. Zdaj raziskujejo, kdo leži namesto Allgonvera pod rušo. — Pravi romani, ki jih piše življenje.

PREVELIKA RADOVEDNOST

John Jenkins iz Chikaga se je hotel sam prepričati, kako deluje nov stroj za zapiranje vreč. Zlezel je v eno od praznih vreč, v njej pa se je spustil do stroja. Do sem je šlo vse lepo in v redu, ko pa je hotel priti iz vreče, je opazil, da je prav trdno vanjo zaprt in čakati je moral celo noč, da so ga naslednje jutro uslužbenci rešili iz neprijetnega položaja, v katerega je zašel zaradi svoje prevelike radovednosti.

NAJDALJŠA VLADNA KRIZA

Danes ko to pišemo poteče že 125. dan, odkar je Holandija brez redne vlade. Stranke se že mesece pogajajo, a se ne morejo še zediti, kako naj bi si razdelile ministrske sedeže. To je najdaljša vladna kriza v zgodovini holandskega parlamenta.

Kathreiner

CELOVEC

Volitve v kmetijsko zbornico:

Do nedelje je treba vložiti kandidatne liste

Občinske zaupnike opozarjamo, da morajo do nedelje, 21. 10. 1956 vložiti kandidatno listo za krajevni kmečki odbor. Kandidatna lista mora nositi ime „Kmečka gospodarska zveza — Bauern — Wirtschafts-bund“.

Kandidirajo lahko vse osebe, ki imajo volilno pravico v kmetijsko zbornico, ki so avstrijski državljani in ki so 1. januarja 1956 izpolnili 24. leto starosti. Od kandidatov morajo biti v kandidatno listo poleg imena vpisani še dan in leto rojstva, poklic, hišno ime in naslov. Nadalje mora biti imenovan opolnomočenec (Zustellungsbevollmächtigter Vertreter), ki sme listo vložiti.

Kandidatna lista mora biti podpisana od petih volilnih upravičencev v Kmetijsko zbornico.

Kmečka gospodarska zveza

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER

19. do 22. 10.: Cinemascope-film „Feuer im Blut“, (ni za mladino)
23. do 25. 10.: Cinemascope-film „So liebt man in Paris“, (ni za mladino)

PRECHTL

19. do 22. 10.: barvni film „Die Spur führt zur Todesklippe“, (ni za mladino)
23. do 25. 10.: „Dunkelroter Venus-set“, (ni za mladino)

VOLKSKINO

Od 19. 10. naprej: „Mein Vater, der Schauspieler“

WULFENIA

19. do 22. 10.: „Über den Dächern“

von Nizza“, barvni film (ni za mladino)
23. do 25. 10.: „In Hamburg sind die Nächte lang“, (ni za mladino)

PLIBERK

21. do 22. 10.: „Bon-jour, Kathrin“, (za mladino od 14. leta naprej)
23. do 24. 10.: „Treffpunkt Honduras“, (ni za mladino)

Enosni priklopniki, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obroče dobavljajo rabljene in poceni
AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

Crke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrngasse 14

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari, motorje, ves inštalacijski material, stroje za kuhinje, pralne stroje. Izdelek Graz Werndorf.

FERTALA
v Šmohorju

v novi trgovini na
HANS-GASSER-PLATZ!

Poceni dobite perilo, blago in obleke za
GOSPODA
za DAME
za OTROKE

Žimnice (modroce) in oblaženo pohištvo izdelujemo točno in vestno ali predelujemo. OKORN, Klagenfurt, Völkermarkter Platz.

SADNA DREVESA

Najzanesljivejša rastoča jabolčna in sadna drevesca kupite pri inž. MARKO POLZER, pd. Lazar, pošta št. Vid v Podjuni (St. Veit i. Jauntal).

POROKA: Za vsako nevesto primerne okraske za glavo. Posebne novosti v nevestinih pajčolanah. Mirtni šopki v raznih lepih oblikah. Vodilna strokovna trgovina „PRINCESS“, Celovec, Alter Platz Nr. 34.

Ure, zapestnice, uhane v zlatu srebru itd. kupite samo pri strokovnjaku

Gottfried Anrather

KLAGENFURT,
Paulitschgasse 9

Zamenjam in kupujem zlato in srebro tudi strto, — popravila točna in solidna. POROČNI PRSTANI VSEH VRST

Coetlice

vence in umetno vrtnarstvo vedno pri

Schileher

KLAGENFURT, BENEDIKTINER PLATZ
KRASSNIGSTR., tel. 47-83, 59-22

Otvoritveno naznanilo

Naznanjam cenj. občinstvu iz Celovca in okolice, da sem odprl v Celovcu, Benediktinerplatz 6 strokovno trgovino s pečmi, štedilniki, mozaikom, talnimi oblogami itd.

Matthias
Tillger

Klagenfurt, Benediktiner Pl. 6

Peči, štedilnike

najceneje pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, PAULITSCHGASSE 13

KMETJE, POZOR!

PRI

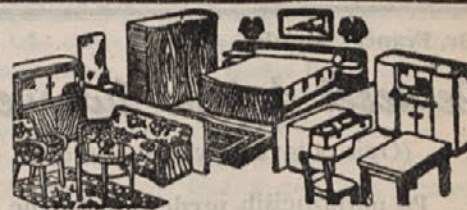
Machater-Schaller

v Mühlboden, P. Feistritz/Drau

dobite motorna vozila, vozove vseh vrst, univerzal-priklopnike tip K 1.5, 2, 2.5 in 3 za male traktorje in konjsko vprego. — Nadalje dobite razne vozove za konjsko vprego, traktorje, priklopnike in brane.

DOBAVLJAMO VSAK ČAS IN TAKOJ Z GARANCIJO

Prospekti brezplačno

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen; Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÜBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 4.— šil. za tuzemstvo. Pri plačilu za pol leta ali celo leto dobite popust.

Ime:

Naslov:

(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)